

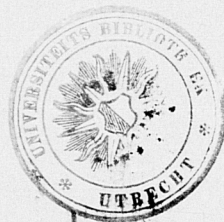
Over Vrijmetselarij en de Orde der Odd-Fellows.

UIT HET HOOGDUITSCH

VAN

Dr. THEODOR SCHÜLER,

Lid van de Loge „Justitia” te *Berlijn*.

Uitgegeven voor rekening
der WARE BATAVEN-LOGE Nr. 4 der I. O. O. F.
1896.

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2963 524 4

B. 1896 VIII. 26

Over Vrijmetselarij
en
de Orde der Odd-Fellows.

UIT HET HOOGDUITSCH

VAN

Dr. THEODOR SCHÜLER,

Lid van de Loge „Justitia” te *Berlijn*.

Uitgegeven voor rekening der WARE BATAVEN-LOGE Nr. 4
der Independent Order of Odd-Fellows.

1896.

I N H O U D.

BLZ.

Brief van den Schrijver aan de Loge «De Ware-Bataven» te Amsterdam	5
Hoofdstuk I. Geschiedenis der Vrijmetselarij	7
» II. Afdwalingen der Vrijmetselarij	10
» III. De verdere ontwikkeling van de Orde der Vrijmetse- laars, hare organisatie en haar wezen	15
» IV. Geschiedenis van de Orde der Odd-Fellows.	23
» V. Organisatie van de Orde der Odd-Fellows	29
» VI. Het wezen van de Orde der Odd-Fellows	32
» VII. Aan welke eischen moet de candidaat beantwoorden, die opneming verlangt in de Orde der Vrijmetselaars of der Odd-Fellows	37
» VIII. Vacantiekoloniën der Orde, een logearbeid van den nieuwen tijd	40

V O O R R E D E.

L. S.

Een enkel woordje bij het verschijnen dezer brochure zij ons welwillend toegestaan, omdat wij een toelichting noodig achten om de uitgaaf er van te rechtvaardigen.

Veel is er in den laatsten tijd over het Odd-Fellowschap gesproken, geschreven echter nog weinig, en hoewel onze geliefde Orde rustig maar zeker haren arbeid over de gehele wereld voortzet, zijn er nochtans velen die gaarne iets meer van nabij omtrent haar ontstaan, hare ontwikkeling, haar doel en streven, kortom, hare geschiedenis zouden willen vernemen.

Wel verscheen er vóór ongeveer 4 jaren van de hand van een onzer meest sympathieke Br.: een boekje dat in populairen vorm gesteld, voor menig een leiddraad was en voor velen dit nog is; door de veranderingen in de ideeën evenwel, door andere inzichten en beschouwingen, door wijzigingen en herzieningen van de bestaande toestanden en inrichtingen — het „o tempora o mores!” zal zich doen gelden door alle eeuwen heen — is de uitgaaf van een meer „naar de eischen des tijds” geschreven boekje noodzakelijk geworden.

Een boekje nu dat naar onze meening ten volle aan deze eischen voldoet, is het werkje van DR. TH. SCHÜLER, hetwelk voor korten tijd in Duitschland verscheen en zooveel succès had, dat niet alleen tal van vrienden aldaar tot de Orde toetraden, maar zelfs kort daarop de Groot-Loge in Denemarken eene Deensche vertaling er van aankondigde.

Ook in Denemarken maakte het geschrift grooten opgang en ook daar voelden velen zich geroepen om het voorbeeld te volgen hunner Duitsche naburen door Odd-Fellow te worden.

SCHÜLER's wetenschappelijke beschrijving der geschiedkundige ontwikkeling der Orde, de kalme en waardige wijze waarop hij deze punt voor punt behandelt en uiteenzet, maakt op den aandachtigen lezer te grooter indruk, wijl iedere bladzijde, iedere regel tintelt van een gloed, eene bezieling, slechts eene dergelijke grootsche zaak waardig.

Om deze redenen kwam de gedachte bij ons op om ook in Nederland te trachten onze ideeën meer bekend te maken en

ingang te doen vinden en besloot het Bestuur der W.B.L. den schrijver toestemming te vragen tot vertaling.

Natuurlijk zullen er bij ons wel leden te vinden zijn die een dergelijk boekje evengoed zouden hebben kunnen samenstellen, doch „time is money” en daarbij komt dat het werk van Dr. S. zooveel grondige studie verraaft, zooveel ervaring toont op het gebied van het Ordeleven dat wij op grond daarvan besloten niet langer te aarzelen, maar dit te beschouwen als basis voor onzen toekomstigen arbeid.

Uitvoerig en zaakkundig beschrijft S. de verschillende stadiën der Orde van hare creatie door Thomas Wildey af tot heden, toetst op vriendschappelijke doch overtuigende wijze het werken der Odd-Fellows aan dat der Vrijmetselaren, onderwerpt beiden aan eene onbevooroordeelde critiek, aan den denkenden lezer overlatende tot welke Orde hij zich geroepen gevoelt eventueel als lid toe te treden.

Moge dan de verspreiding van dit boekje in Nederland eenzelfde succès hebben als in Duitschland en Denemarken, moge het de wereld ingaan met den innigen wensch dat de beteekenis er van niet alleen gevoeld, begrepen en gewaardeerd wordt door hen die wij reeds begroeten als onze vrienden en Br.: maar vooral door hen, die, onbekend met het werken onzer Orde, een verkeerd begrip hieromtrent koesteren en aldus vaak tegenover ons staan.

Ook menige vrouw zal ons Bestuur een woord van dank niet willen onthouden, nu zij in staat gesteld is zich een juist en duidelijk begrip van het werken der Odd-Fellows te vormen.

Met des te meer blijmoedigheid zal zij haar echtvriend ter Vergadering zien gaan, nu zij overtuigd kan zijn dat de Orde slechts werkt aan de verwezenlijking van haar grootsch ideaal, tevens hare leuze:

Vriendschap, Liefde en Waarheid.

J. H. F. GOSLER,

Prot. Secretaris der W.B. Loge No. 4.

Korte Westerdokstr. 8.

Verder hebben zich de volgende Heeren bereid verklaard aan belangstellenden nadere inlichtingen te verschaffen:

A. VAN DER STEMPEL JR, Leeraar

Staats- en Handelswetenschappen, Heerengracht 308.

A. PLEGING, Fabrikant, Da Costastraat 110—112.

C. VAN DER ZEIJDE, Leeraar H. B. S. Zaandam.

*Mijne geachte en lieve Broeders der
Ware-Batavenloge te Amsterdam.*

Gij bewijst mijn onbeduidend geschrift „Over Vrijmetselarij en Odd-fellowship” de groote en onverdiende eer van het in het Nederlandsch te vertalen en het zodoende voor alle Broeders der Nederlandsche loges toegankelijk te maken. Ik betuig u voor uwe groote vriendelijkheid mijn oprechten dank. Deze waardeering van mijn geringen arbeid maakt mij zeer gelukkig; dat juist heb ik willen bereiken: mijne uiteenzettingen in ruimere broederkringen bekend te doen worden. Het kleine geschrift is eerst in Duitschland in talrijke exemplaren verkocht, daarna vroeg de Groot-Sire van Denemarken in voor mij vleende bewoordingen mijne toestemming tot eene vertaling in het Deensch en nu komt Gij, mijne lieve Broeders, tot mij en verzoekt, het in het Nederlandsch te mogen vertalen. Deze waardeering van de zijde mijner Broeders is voor mij de beste belooning.

Ik wilde mij voor alles erkentelijk betoonen jegens de Orde der Odd-fellows, die mij zoo liefdevol in hun kring opnamen. Niet dat de Orde der Vrijmetselaars, gelijk het in eene critiek heette, voor mij gesloten was, nadat ik zoo'n werkzaam aandeel had genomen aan de Settegast-beweging. Ik kon zoowel in mijne oude Loge als in de Berlijner Loge van een ander systeem opneming vinden. Het hing slechts van mijn eigen wil af — maar ik hield het in de eerste plaats voor ondankbaar, verder wilde ik mijne lieve vrienden niet laten varen en vooral, de inrichtingen en de doeleinden van de Orde der Odd-fellows waren mij zoo sympathiek geworden, dat ik mij ook niet meer van haar afscheiden wilde.

Ik hoop, mijne Broeders, dat Gij, nu Gij de brochure in het Nederlandsch leest, vooral het oog zult richten op de gevoelens van dankbaarheid, die mij bij mijn kleinen arbeid geleid hebben. Ik heb bij deze gelegenheid enkele fouten verbeterd; waarop de door mij hooggeschatte maçonnieke Broeder, de Uitgever FINDEL in Leipzig en de Staatsraad

FISCHER in Gera mij allerwelwillendst opmerkzaam gemaakt hebben.

En zoo wensch ik U met mijn klein geschrift veel succes. Hier in Deutschland zijn vele mannen van hart, door de lezing der brochure aangespoord, tot de Orde der Odd-fellows toegetreden. De correspondentie, die ik daarover met de thans nieuwe Broeders gevoerd heb, was mij een groot genot. Moge onze geliefde Orde door de Nederlandsche uitgave eveneens nieuwe leden winnen!

Dit wensch ik van ganscher harte.

In V. L. W.

Uw toegenegen

Br. DR. THEODOR SCHÜLER.

BERLIJN, Januari 1896.

HOOFDSTUK I.

Geschiedenis der Vrijmetselarij. *)

De vrijmetselarij heeft eene voorgeschiedenis en eene eigenlijke geschiedenis; de eerste begint in de Middeleeuwen en de laatste in 1717. Weliswaar bestonden er reeds vóór de Middeleeuwen allerlei vereenigingen, die ongeveer hetzelfde doel hadden als de vrijmetselarij, maar met deze hebben zij niets te maken. Hierop moet vooral groote nadruk gelegd worden. Zoo bestonden er in Egypte en Griekenland mysteriën; in Egypte waren ze slechts voor priesters toegankelijk en hadden betrekking op de diepere beteekenis van de godsdienstige gebruiken; in Griekenland stonden ze daarentegen open voor alle standen en betroffen eveneens den godsdienst. Hiertoe behoorde ook de Pythagoreïsche Bond, die zich hoofdzakelijk met philosophie en in 't geheim ook met politiek bezighield. In de Middeleeuwen waren er vooral twee geheime genootschappen, die hier vermelding verdienen: het Veemgericht, een overblijfsel van de onmiddellijke rechtsbevoegdheid van het hoofd van het Duitsche rijk, en de Orde der Tempeliers, welker voornaamste mysterie, gelijk men weet, hierin bestond, dat bij het opnemen van nieuwe leden en in de geheime bepalingen gebruiken toegepast en leerstellingen verbreid werden, die zeer sterk van die der kerk afweken. Wij zullen er in het hoofdstuk over de „Afdwalingen der Vrijmetselarij” nog nader op wijzen, dat de Orde der Tempeliers volstrekt niets met de Vrijmetselarij heeft uit te staan en hoe jammer het voor den bond der Vrijmetselaars was en nog is, dat zulk een denkbeeldige betrekking werd en nog wordt gezocht. Tot de voorgeschiedenis van den bond der Vrijmetselaars in de Middeleeuwen behoren in de eerste plaats de vereenigingen van bouwlieden,

(*) De schrijver raadpleegde bij zijne opstellen vooral de geschriften van den uitstekenden schrijver-vrijmetselaar Otto Henne am Rhyn, i. b. diens veelgelezen werk «Het Boek der Mysteriën», alsook de geschriften van de Odd-Fellowschrijvers Andraeas en Weisz.

metselaars en steenhouwers, die een zeker geheim ceremonieel hadden.

De vergaderplaatsen van de steenhouwersgenootschappen waren houten loodsen of hutten (loges) in de nabijheid van in aanbouw zijnde kerken; bij voorkeur noemden deze vereenigingen zich bouwhutten en de leden betitelden zich als broeders. Bekend is de in 1459 opgestelde „Verordening en vereeniging van de algemeene boederschap der vrije metselaren en steenhouwers”. Volgens die statuten waren er in de broederschap: Meesters, Gezellen en Leerlingen. Iedere maand was er vergadering; een hoofdfest was de dag van St. Jan den Dooper. Bij de samenkomsten bestond een bepaald ceremonieel, waarbij vragen en antwoorden van den voorzittenden Meester tot degenen, die een ondergeschikt ambt bekleedden, eene hoofdrol speelden. Als teekenen van herkenning golden een zekere groot en eene bijzondere manier van de hand te drukken. Op deze wijze konden de steenhouwers, waar ze ook kwamen, in bouwhutten worden toegelaten. Het is een feit, dat het teeken van herkenning en de wijze van kloppen dezelfde zijn als bij de leerlingen-vrijmetselaars; de ceremonie der opneming was echter zonder twijfel geheel anders. Daarentegen waren er bij de drinkgelagen der steenhouwers, die op hunne vergaderingen volgden, bepaalde ceremoniën in gebruik, welke aan die der tafelloges van de Vrijmetselaars herinneren. In de vijftiende eeuw gingen de Duitsche bouwhutten haar ontbinding te gemoet; hare leden gingen over in de gilden. Vooral de dertigjarige oorlog bracht aan de bouwloges een gevoeligen slag toe. Toen daarop Staatsburg door Lodewijk XIV was ingenomen, verbood de Duitsche Rijksdag aan de Duitsche hutten iedere gemeenschap met de hoofdhut in Staatsburg. De stichting van een nieuwe hoofdhut was onmogelijk, en zoo hief de Keizer in 1731 alle bouwhutten in Duitschland op.

In tegenstelling tot deze gebeurtenissen in Duitschland verkregen de Engelsche bouwloges een beteekenis voor de wereldgeschiedenis. De Engelsche steenhouwers noemden zich ter onderscheiding van de gewone metselaars, (de rough-masons), free-masons, Vrijmetselaars, d.i. bewerkers van bouwsteen. Zij droegen onderling zorg voor technische opleiding en vorming, alsook voor het zedelijk welzijn der individu's; zij waren verdraagzaam jegens andersdenkenden op godsdienstig gebied

en ondersteunden elkander in ongeluk en ziekte. Zij kregen een nooit gedachte uitbreiding.

Het jaar 1667 bracht eene belangrijke hervorming van de bouw hutten of lodges (loges), gelijk de Engelsche term luidt. Er hadden driemaandelijksche vergaderingen plaats, en die masons, welke aan het geestelijk streven geen deel namen, moesten in de gilden terugtreden, terwijl de begaafde, niet meer werktuigelijk arbeidende leden, die belang stelden in de bouwkunst en het ideale streven, zich bij de loges als zoogenaamde „aangenomen broeders” aansloten. Deze omstreeks dien tijd begonnen scheiding nam steeds grootere afmetingen aan; de bouwlieden van beroep werden steeds geringer in aantal en de aangenomen broeders vormden de meerderheid. En zoo kwam het eindelijk tot een volkomen afscheiding van het handwerk en tot de stichting van geestelijke Broederschappen van Vrijmetselaars; de symbolische opvatting van het bouwen trad in de plaats van de stoffelijke. Drie mannen waren het, die in het jaar 1717 vier loges tot ééne Grootloge vereenigden, die een Grootmeester en twee Grootopzieners lieten kiezen en op deze wijze den Bond der Vrijmetselaars, zooals hij thans nog bestaat, stichtten. Het waren: de theologen Desaguliers en Anderson en de oudheidkenner George Payne.

Dus in 1717 hield het genootschap van handwerkslieden op te bestaan en ontstond de Engelsche Grootloge, de moeder van alle latere Grootloges der wereld. De nieuwe Grootloge vereenigde mannen van iederen stand, ieder beroep, iederen godsdienst. De nieuwe vrijmetselaars behielden de zinnebeelden, spreuken en gebruiken der werklieden en legden ze in zedelijken zin uit; ze bouwden nu een geestelijken tempel der menschheid. Weliswaar kenden zij geen verschil van geloofsbelijdenis, maar zij verplichtten hunne medeleden, aan God en de onsterfelijkheid der ziel te gelooven. Zij openden en sloten iedere loge met een gebed en verboden in hunne vergaderingen gesprekken over politiek en godsdienst. Hun eerste en hoogste grondbeginsel was de algemeene menschenliefde. De nieuwe Grootloge liet door haar medeoprichter Anderson weldra hare grondstellingen in het boek der Grondwet samenvatten, dat nog heden ten dage als grondslag onzer Vrijmetselaars geldt en onder ieders bereik is. Zij benoemde voorts een commissie

voor liefdadigheid en stelde als grondbeginsel vast : aan alle broeders en alle menschen in nood en ellende hulp te verleen. Evenzoo ontstonden spoedig de drie graden van Leerlingen, Gezellen en Meesters. Hoogere graden bestonden er niet, zoodat reeds op deze plaats kan worden geconstateerd : de zuivere vrijmetselarij erkent slechts drie graden. De zuivere Vrijmetselarij, gelijk die in 1717 werd gegrondvest, is wel godsdienstig, maar niet christelijk. Het confessioneele karakter alsook de hooge graden zijn eerst later tot nadeel van de koninklijke kunst ingevoerd. Snel breidde zich de aldus geschetste Bond der Vrijmetselaren in alle beschaafde landen uit. Maar dit werd steeds gehandhaafd: alleen die loge, welke een vrijbrief van de Engelsche Grootloge had, geldt als wet-tige loge. Was in een of ander land een voldoende aantal loges gesticht, dan constitueerden zich deze loges als eene Grootloge voor dat land. Zoo ontstonden de Grootloges van Ierland, Schotland, Frankrijk, de groote Moederloge van de Drie Wereldbollen te Berlijn, loges in Hamburg, Den Haag, Kopenhagen, Stokholm, Polen, Rusland, Genève, Lausanne, Florence, Gibraltar, Madrid, Lissabon, Boston, enz. Zelden heeft zich een denkbeeld met zulk een snelheid over de geheele wereld verbreid.

HOOFDSTUK II.

Afdwalingen der Vrijmetselarij.

Waarin het geheim der Vrijmetselarij bestaat, daarop zullen wij nog uitvoeriger terugkomen. Dat het van zeer onschuldigen aard is en slechts de oude ceremoniën omvat, die van de steenhouwers-broederschappen overgenomen en in den geest des tijds veranderd werden, wilde met name in Duitschland aan een groot aantal vrijmetselaars niet bevallen en allerlei andere dingen werden er aan toegevoegd, die met de Vrijmetselarij soms niets hadden uit te staan. Zoo ontstonden de afdwalingen in de Vrijmetselarij, waarover wij nader willen handelen.

Eerst waren het de zoogenaamde Rozekruisers, die verbinding met de Vrijmetselarij zochten en vonden. Een

monnik Rosenkreuz zou, naar men beweert, in de 14de of 15de eeuw naar het Oosten zijn gereisd, groote ervaring in geheime wetenschappen verkregen en met andere monniken de nieuwe orde gesticht hebben, die zich in de Rijnstreek, de Nederlanden, Italië en Eageland verbreidde. Waarschijnlijk zijn de leeringen der Rozekruizers door de Jezuiten in den Vrijmetselaarsbond gedrongen. De belangrijke Orde van Rozekruisers in het midden der 18de eeuw was van de Vrijmetselarij streng gescheiden; zij beschouwden zich in zekeren zin als de hoogere afdeeling der vrijmetselaarsorde en hielden zich voornamelijk bezig met de sterrenwielarij, oproeping van geesten, alchimie enz. Tot de verbreiders dezer orde behoorde de bekende Schrepfer, die zich in de omstreken van Leipzig een kogel door het hoofd joeg, toen zijn bedrog ontdekt werd. Ook de Pruisische ministers Wöllner en Bischofswerder waren Rozekruisers; zij wisten Friedrich Wilhelm II te bewegen hunne zittingen bij te wonen. Het is bekend, dat zij den koning na zulk een zitting tot het schandelijke godsdienst-edict van 1788 aanspoorden. Ook de bedriegers Saint-Germain en Cagliostro trachtten valsche denkbeelden in den Vrijmetselaarsbond te brengen, trouwens met zeer gering succes.

Verder werd een andere nieuwigheid bij de Orde ingevoerd n.l. de zoogenaamde hooge graden, die verbazend veel schade hebben aangericht en ten deele nog aanrichten. Ook hier was het weder aan den eenen kant de zucht, om meer aan het maçonniek geheim toe te voegen; aan den anderen kant was het de katholieke kerk en naast deze de aanhangers van den kroonpretendent Stuart, die de Vrijmetselarij voor hunne bijzondere belangen zochten te gebruiken. De hooge graden, waarop wij spoedig meer in 't bijzonder terugkomen, hebben veel onheil gesticht.

Een hooge graad is ook de nog thans in Engeland bestaande zoogenaamde Royal-Arche-graad, die in het jaar 1741 in Engeland ontstond. Hij is een opperste afdeeling van den meestergraad; zijne ceremoniën herinneren aan instellingen der katholieke kerk. Het spreekt van zelf, dat ernstige mannen niet naar dezen graad streven.

Hetzelfde ongeveer zijn de Schotsche graden, die in Frankrijk ontstonden. De partij van de uit Engeland verdreven pretendenten-familie Stuart, die voor het herstel van den

Pretendent op den Engelschen troon werkte, verbreidde het fabeltje, volgens hetwelk de Vrijmetselaarsorde tijdens de Kruistochten in Palestina ontstaan zou zijn en zich daar met de Orde der Johannieters zou verbonden hebben. Anderen spraken weer van de Orde der Tempeliers in plaats van die der Johannieter-ridders; deze beweerden, dat de Orde der Tempeliers niet met Molay een einde had gevonden, doch dat voortvluchtige Tempeliers in Schotland hunne ordegeheimen door aansluiting bij Vrijmetselaarsloges hadden bewaard.

Dit is historisch onwaar, maar werd niettemin geloofd; zoo ontstonden de hoogere of Schotsche graden of naar den schotschen beschermheilige: St. Andreasgraden; en de loges, die het rituaal der Tempeliers gebruikten, heetten Schotsche of St.-Andreasloges. Bij de opneming in deze loge prenten men den nieuwelingen in, den dood van den bouwmeester Hiram te wreken. Ieder vrijmetselaar kent de Hiram-legende, ieder vrijmetselaar weet ook, dat deze wraak niets met de Vrijmetselarij te maken heeft. Hiram was een bouwmeester van den tempel van Salomo. Men meende hiermee echter niet Hiram, maar de wraak over de verdrijving der Stuarts en de wraak over de rampen der katholieke Kerk door de Hervorming.

In 1742 ontstond in Berlijn eene Schotsche loge, voor welke vooral Baron von Hundt, een rijk landeigenaar, werkzaam was. Hij werd eerst Metselaar, daarna in Frankrijk lid van de nieuwe Orde der Tempeliers; in Parijs werd hij katholiek en aan den Pretendent Carl Eduard Stuart voorgesteld, dien hij als het hoofd der Orde beschouwde. Hij werd grootmeester van de nieuwe Orde in Duitschland en stichtte op zijn landgoed eene Schotsche loge.

Hier kwam nog bij, dat in den zevenjarigen oorlog Fransche avonturiers aan de Duitsche loges voor grof geld de decoraties van de hooge graden brachten. Sinds dien tijd werden in de Duitsche loges de hooge graden ingevoerd. Hundt noemde de nieuwe orde der Tempeliers zeer spoedig „stricte observance” *), de drie St. Jansgraden werden als lagere ordegraden beschouwd en vier riddergraden er bijgevoegd. Tot deze „observance” behoorden alleen 26 Duitsche vorsten en bijna alle Duitsche loges stelden de riddergraden in. Zoo

*) d.i. «strengere orderegel.»

is het een bijzonderheid, dat de loge „Eendracht” in Frankfurt a/M. zuiver bleef en zich bij de Engelsche loge aansloot.

De Jezuiëten, die de uitvinders van deze uitbreiding ad majorem dei gloriam waren, exploiteerden Hundt zoo volkomen, dat hij verarmde. Toen hij niets meer kon utruchten, lieten zij hem vallen en kwamen met een nieuw werktuig, den evangelischen theoloog Von Starck, die ook in Parijs katholiek werd (hij stierf als evangelisch opperhofprediker en algemeen inspecteur van 't onderwijs in Darmstadt), die de geestelijke tempelarij, het priesterschap der oude Tempeliers, uitvond, dat de echte geheimen van de oude Tempeliers moest bevatten. De „Stricte Observance” onderwierp zich niet aan dit Clericaat, koos Hertog Ferdinand van Brunswijk tot Grootvorst en ontnam aan den armen Hundt de leiding der Orde. Hundt stierf kort daarop van verdriet over zijn ongeluk. Onder den nieuwen Grootmeester streefde men naar klaarheid in de verschillende verhoudingen en zond eene deputatie naar den Pretendent Stuart, die toen ook verklaarde, nooit vrijmetselaar te zijn geweest. Door dit verbluffend feit kwam de „Stricte observance” in verval en werd in 1782 op het convent te Wilhelmsbad bij Hanau ontbonden.

Die loges, welke van toen af met al die dingen gebroken hadden, en zich tevreden stelden met de oude Engelsche Metselarij, begonnen in den eclecticischen bond en in de Grootloge van Hamburg een nieuw maçonniek leven. Andere loges echter, die nog meer tot mysticisme neigden, keerden zich naar een nieuwe uitvinding, de zoogenaamde Zweedsche Metselarij.

De Zweedsche loges hadden omstreeks 1750 het Zweedsche systeem gegrondvest, dat den praal en de mysteriën van de Stricte Observance, van het Clericaat en de Rozekruiserij samensmolt met de St. Jansmetselarij, onder leiding van den Zweedschen Koning Gustaaf III, die door de aldus ingerichte Zweedsche Grootloge de voor hem lastige partij van den adel dreigde te vernietigen. De Pruisische officier van gezondheid Zinnendorf in Berlijn, die Praefekt van de Stricte Observance geweest was, zond vrienden naar Zweden, die de akten van het Zweedsche stelsel moesten meebrengen. Wat zij meebrachten waren de echte akten slechts ten deele; dat, wat ontbrak, was willekeurig samengevat. Zinnendorf stichtte aldus de zoogenaamde groote landloge van Duitschland, welker akten dus

deels de echte der Zweedsche loge waren, deels echter ook het produkt van eigen vinding.

En zoo is het tot op den huidigen dag gebleven. — Het Zweedsche systeem heeft 10 graden en gelooft, dat mysteriën van Christus op de apostelen en de Esseërs, van deze door de geestelijke Tempeliers aan de Vrijmetselarij gekomen zijn; een neef van den Grootmeester Beaulieu, Molay's voorganger, heeft, zoo het heet, in een kist, die in den grafkelder van zijn oom verborgen was, de oorkonden van de orde gevonden en ze eerst naar Parijs, toen naar Schotland en ten slotte naar Zweden gebracht. In de hoogere graden worden Tempeliers nagedaan; de ceremoniën van den hoogsten graad moeten veel overeenkomst met de katholieke mis hebben. De opperste waardigheidsbekleeder heet: Vicaris van Salomo. Dit systeem werd ook in Denemarken ingevoerd en kwam, gelijk vermeld is, verminkt in Duitschland.

Het is bekend, dat Keizer Frederik als Grootmeester de groote Landloge door zijn vriend Schiffman wilde doen hervormen en tot de Engelsche Vrijmetselarij terugvoeren. Het gelukte hem niet; de keizer, toen kroonprins, legde zijn ambt neder en Schiffman werd uitgesloten. Al wat daarbij voorgevallen is, is door Findel uit Leipzig uitvoerig opgehelderd in eene brochure, die indertijd veel opzien baarde en voor ieder te koop was; Findel maakte zelfs het rituaal der beide tempelriddergraden openbaar. De in 1876 verschenen Brochure is nu niet meer in den handel.

De maçonnieke tempelarij bloeide verder in Amerika met 33 graden; zij was uit Frankrijk in Amerika gekomen, om na de groote Revolutie als iets nieuws weêr in Frankrijk terug te keeren. Nog heden ten dage bloeit zij in Noord-Amerika, Frankrijk, Italië, Spanje, enz.

Al deze stelsels betitelen zich als oud-christelijke; zij hebben de drie St. Jansgraden slechts als inleiding tot de hooge graden; zij beelden zich in, dat zij in deze hooge graden de echte vrijmetselarij uitoefenen. Over alle bovengemelde afdwalingen kan men slechts het hoofd schudden; wij zullen zien, dat het wezen der zuivere vrijmetselarij in geheel iets anders bestaat.

HOOFDSTUK III.

De verdere ontwikkeling van de Orde der
Vrijmetselaren, hare organisatie et haar wezen.

Terwijl de Vrijmetselarij zich aan den éénen kant, gelijk wij in het vorige hoofdstuk gezien hebben, door afdwalingen benadeelde, leed zij aan den anderen kant nog meer onder de vervolgingen, waaraan ze in verschillende staten was blootgesteld. Zoo waren alle pausen tot op den huidige dag toe de grootste vijanden van de Vrijmetselarij. In banbullen werd de Bond door verschillende pausen verboden, verdoemd en in den ban gedaan; het laatst deed dit Leo XIII. De kleine regeeringen van het oude Italië deden als de pausen, evenzoo Portugal en Spanje. In Portugal bestaan tegenwoordig weer veel loges. In Oostenrijk bloeide de Vrijmetselarij het eerst onder den vrijzinnigen Jozef II — wij herinneren slechts aan de maçons Haydn en Mozart (Mozart's maçonniek werk: „Die Zauberflöte“.) Maar Leopold II onderdrukte in 1795 de Vrijmetselarij in zijne Staten geheel en al. Eerst sedert 1867 werden in Hongarije de loges weer toegelaten; de Weener loges arbeiden aan de grens op Hongaarsch gebied. In den jongsten tijd schijnt er kans te bestaan, dat ook in Weenen zelf weder loges zullen worden geduld.

Dat in Rusland in 1821 Alexander I de Vrijmetselaars-loges met geweld onderdrukte, kan bij niemand verbazing wekken. Nadat in Duitschland met de Rozekruisers en soortgelijke verbindingen voor goed gebroken was, begon het langzame herstel der Orde, dat tot op den huidige dag voortduurt. Wij vermeldden reeds de stichting van den eclectischen Bond, die het eerst in Duitschland naar oud-Engelsche wijze arbeidde. In denzelfden geest streefden vele beroemde mannen, om de Vrijmetselarij weder tot hare zuivere gestalte terug te brengen; wij noemen Fessler, die de loge Royal-York in eene Grootloge herschiep; hij kon wel de hooge graden niet geheel afschaffen, maar hij verving ze door de graden der kennis, waarin hij eene zedelijke wereldorde en de onsterfelijkheid der ziel tot bewustzijn bracht. In denzelfden geest werkten Fichte en Schröder, de laatste in Hamburg. Schröder vooral veranderde de Engelsche provinciale

loge van Hamburg in eene Grootloge, die geheel evenals de eclectische Bond naar oud-Engelsche wijze werkte, geheel in den geest van het door ons vermelde grondwetboek van Anderson. Schröder grondvestte in Hamburg ook den Engbond, welks leden in alle Duitsche loges maçonnieke geschiedenis en symboliek wetenschappelijk bewerkten.

In denzelfden geest werkten de beroemde filosoof Krause en zijn vriend Mossdorf, die den mannenbond tot een menscheidsbond wilden uitbreiden. Van de Duitsche dichters waren Herder, Zschokke, Bürger, boven alle Goethe, daarna Gutzkow krachtig werkzaam als vrijmetselaars. Goethe's „Faust” en Gutzkow's „Ritter vom Geiste” zijn maçonnieke werken. In den nieuweren tijd zijn Marbach, Seydel, Findel en Ritterhaus werkzaam geweest in dienst eener liberale Vrijmetselarij. Findel stichtte in 1861 de thans nog bloeiende Vereeniging van Duitsche Vrijmetselaars, die in den geest van den Engbond maçonnieke kennis verbreidde. Op dezelfde wijze werkt de Lessingbond. Zoo is in Duitschland een frisch, maçonniek streven merkbaar; op den strijd van dit vrijzinnige streven met de hooge graden zullen wij later nog terugkomen. In Italië bestaan circa 180 loges met 12000 leden, in Hongarije 45 loges en in Spanje zijn sedert 1868 over de honderd loges gesticht. Het is een feit, dat de bond overal gedurig aangroeit.

In Frankrijk, België, Spanje en Brazilië bestaan thans Grootloges met verschillende stelsels; in Nederland, Zwitserland, Denemarken, Zweden, Engeland, Schotland, Ierland, Hongarije, Italië, Portugal, Griekenland, in iederen staat der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in iedere republiek van Midden- en Zuid-Amerika bestaat telkens ééne Grootloge, die alle loges van dat land vereenigt. Duitschland heeft alleen 8 Grootloges, die sinds 1872 vereenigd zijn in den Bond der Grootloges. De anti-semitische beweging doet zich helaas ook in de loges veelvuldig gelden. De niet-opneming van Israëlieten in de 3 Pruisische Grootloges en de opvatting over het gewicht der hooge graden heeft in den jongsten tijd eene nieuwe Grootloge doen ontstaan: „Kaiser Friedrich zur Bundestreue”. Zij is door den Bond der Grootloges niet erkend en zal in den eersten tijd ook wel niet erkend worden.

In 't geheel zullen er ongeveer 90 Grootloges met 15000 loges en een millioen vrijmetselaars zijn. Deze Grootloges zijn

ieder voor zich zelfstandig. Wij zullen zien, dat de organisatie van de Orde der Odd-fellows hiervan in den grond verschilt; hier bestaat ééne souvereine Grootloge, van welke alle Grootloges der wereld afhangen; bij de orde der Vrijmetselaars is dit niet het geval. Bij de laatste is iedere Grootloge volkomen onafhankelijk; de eenige samenhang bestaat hierin, dat de meeste Grootloges elkander erkennen en door een zoogenaamden Representant vertegenwoordigd zijn.

Deze representanten ontvangen geloofsbrieven en vertegenwoordigen hunne Grootloges bij eene andere; de Grootloges zijn op deze wijze op de hoogte van alle verhoudingen. Aan het hoofd van iedere Grootloge staat een Grootmeester; bovendien worden nog verkozen 2 Grootopzieners, een Grootredenaar, een Grootsecretaris, een Grootceremoniemeester, een Grootpenningmeester. Deze grootambtenaren vormen met de representanten der afzonderlijke loges van het overeenkomstig systeem en de representanten van erkende Grootloges de Grootloge. Iedere nieuw gestichte Grootloge hecht er veel gewicht aan, op de aangeduide wijze door de andere Grootloges erkend te worden.

Is een Broeder van eene aldus erkende Grootloge op reis, dan kan hij er zeker van zijn, in alle loges broederlijke opneming te zullen vinden; wel wordt hij in het voorvertrek aan een onderzoek onderworpen, of hij werkelijk vrijmetselaar is en welken graad hij bezit. In den regel wordt aan broeders van niet erkende Grootloges het bezoek geweigerd; reeds om deze reden wordt voor de erkenning moeite gedaan.

Deze schoone inrichting, dat men, waar men zich op aarde bevindt, broeders vindt en terstond een tehuis heeft, kenmerkt den Vrijmetselaarsbond als een wereldbond, die naam, doel en herkenningsteekenen gemeen heeft. Wat over 't geheel alle Vrijmetselaren gemeen hebben, is in korte trekken het volgende:

Godsdienst en politiek zijn streng van de werkzaamheden nitgesloten; de vrijmetselarij bevordert het welzijn der menscheid; zij ondersteunt iederen hulpbehoevende, ook al is hij geen broeder. Tot dit doel heeft zij in den loop des tijds een groot aantal inrichtingen van liefdadigheid en algemeen nut in het leven geroepen. Het wezen der Vrijmetselarij bestaat in de uitoefening der algemeene menschenliefde en hierin stemt de vrijmetselarij geheel overeen met de Orde der odd-fellows. Dat, wat in het hoofdstuk over

het wezen der odd-felloworde meer in bijzonderheden zal worden zal worden medegedeeld, geldt over 't geheel genomen ook voor de orde der Vrijmetselaars.

Wij maakten hiervóór melding van het onderzoek, dat de vrijmetselaar ondergaan moet alvorens tot den arbeid in de loges te worden toegelaten. Dit onderzoek strekt zich uit over zekere kenteekenen, die voor profanen streng geheim worden gehouden. Dit onderzoek is noodzakelijk, om onzuivere elementen te weren. Iedere graad heeft zijn bijzonder woord, dat op een bepaalde wijze wordt uitgesproken; verder een bijzonder teeken, dat in verschillende handbewegingen bestaat en in een bijzondere wijze, waarop men de hand van dengene, die onderzocht wordt, drukt. Ook plegen vrijmetselaars elkan- der te herkennen aan een bepaalde manier van aan de deur te kloppen en een bijzondere manier van drinken.

Deze herkenningsteekenen vormen in vereeniging met bepaalde gebruiken en zinnebeelden het zoogenaamde geheim der Vrijmetselarij. Een ander geheim is er niet.

Bij opneming en bevordering tot den tweeden en derden graad, bij rouwplechtigheden voor overleden broeders en bij andere feestelijke gelegenheden worden bepaalde gebruiken in acht genomen, die, gelijk wij reeds vermeldde, aan de oude steenhouwersbroederschappen ontleend zijn. Natuurlijk zijn deze gebruiken later meer opgesierd, om zoo te zeggen veredeld geworden. Deze gebruiken verschillen al naar gelang van het maçonnieke stelsel.

De zinnebeelden, die ook aan de oude bouwhutten ontleend zijn, bestaan in de eerste plaats in metselaarsgereedschappen, andere herinneren aan kerkelijke ceremoniën. Deze zinnebeelden of symbolen worden in zoogenaamde instructielogen door den voorzittenden Meester verklaard.

Andere geheimen bezit de bond dus niet; met name worden geene vreeselijke eeden gezworen, gelijk zoo vaak verteld wordt. De stilzwijgendheid, die een man past, wordt op het woord als Metselaar plechtig beloofd.

De afzonderlijke loges zijn de nauwere vereenigingen van vrijmetselaars; zij dragen bepaalde namen naar uitnemende persoonlijkheden, naar maçonnieke zinnebeelden enz. In Amerika hebben vele loges nog een zeker nummer, al naar het getal loges eener bepaalde Grootloge; zoo bij voorbeeld heet

eene loge van de Grootloge van Illinois Loge N°. 4 van Illinois. Iedere loge heeft een bepaald getal ambtenaren (officieren); een meester van den stoel (Achtbare meester), een eersten en tweeden opziener, een secretaris, een redenaar, een penningmeester, een ceremoniemeester; deze laatste is belast met het onderzoek der vreemde broeders. De vergaderingen zelve heeten eveneens loges en men onderscheidt werkloges, waarin de zaken behandeld worden, opnemingsloges tot opneming van candidaten en instructieloges, waarin voordrachten van leerzamen inhoud worden gehouden.

Eene loge moet tegen iederen onbescheiden blik en tegen het binnendringen van niet-gerechtigden gewaarborgd zijn. Zij heet dan gedekt. Gewoonlijk wordt zij gehouden in een lange vierhoekige zaal met een verhoogden zetel voor den Stoelmeester (Achtbaren meester), en tegenover dezen twee zetels voor de Opzieners. De overige broeders zitten aan beide zijden; de kleeding is zwart, het hoofd blijft gedekt, als teeken van de vrijheid des mans; witte handschoenen zijn de uitdrukking van de reinheid der gemoedsstemming en een kort, wit schootsvel herinnert aan de afstamming van de steenhouwers. Buitendien hebben de officieren bijzondere kentekenen en verder heeft iedere loge hare bijzondere insignes, die in den regel om den hals gedragen worden, doch slechts gedurende den arbeid in de loge. In Amerika en ook in Frankrijk verschijnen de loges bij plechtige gelegenheden in deze maçonnieke kleeding. Deze volslagen onmaçonnieke gewoonte is in Duitschland alsook in andere staten streng verboden. Al naardat leerlingen, gezellen of meesters vergaderen, spreekt men van leerlingen-, gezellen- en meesterloges.

In de leerlingenloges worden door leden van alle drie de graden algemeene zaken behandeld; officiersverkiezingen hebben plaats en opneming van nieuwe leerlingen. In de gezellen-loges worden door gezellen en meesters leerlingen tot gezellen bevorderd en in de meesterloges worden door meesters gezellen tot meesters bevorderd. Eene leerlingen-, gezellen- of meesterloge heet instructieloge, wanneer, gelijk reeds is opgemerkt, voordrachten gehouden worden.

In 't algemeen herinnert de graad van leerling aan het aanschouwen van het levenslicht in geestelijken zin, aan de geestelijke geboorte van den mensch. De gezellengraad herinnert aan het lief en leed en de gevaren van het menschelijk leven,

en de meestergraad aan den dood, aan het einde en behandelt de vragen over het voortbestaan na den dood en over de onsterfelijkheid der ziel.

Deze drie graden noemt men ook wel de St. Jansgraden, omdat de vrijmetselaars gelijk de oude steenhouwers Johannes den Dooper als hun schutspatroon beschouwden. Op zijn feest, 24 Juni, vindt overal op de aarde, waar zich een loge bevindt, eene feestelijke vergadering plaats. Op denzelfden dag pleegt ieder broeder-vrijmetselaar, waar hij ook vertoeft, naar een loge te gaan.

Aan welke eischen een man voldoen moet, om de opening waardig te zijn, zal elders behandeld worden. De candidaat moet vóór alles zijn: een vrij man van goeden naam. Dit wordt helaas niet overal in acht genomen. In de oude Pruisische, in de Deensche en de Zweedsche loges neemt men geen Israëlieten op en in de Noord-Amerikaansche loges geen kleurlingen. Zoo is het gekomen, dat in Duitschland vele eclectische en Hamburger loges bijna uitsluitend uit Israëlieten bestaan en in Amerika vele loges uitsluitend uit kleurlingen, terwijl aan den anderen kant in de Engelsche koloniën broeders van alle kleur en godsdienst vreedzaam met elkander arbeiden. Dat zijn treurige teekenen, die tegen de grondstellingen der zuivere vrijmetselarij indruischen. Indien wij in Duitschland overal op het standpunt van Anderson's constitutieboek van het jaar 1717 stonden, zou het met de Vrijmetselarij goed geschapen zijn. Zoo moeten wij thans, aan den vooravond der 20ste eeuw, ernstig arbeiden om zoo vrij te zijn, als onze voorvaderen bij het begin der 18de eeuw waren. De eclectische en de Hamburger Grootloge maken hierop eene uitzondering. De stichting van de Grootloge „Kaiser Friedrich zur Bundestreue” door een der uitnemendste Metselaars van den tegenwoordigen tijd, den Geheimen Regeeringsraad Professor Dr. Settegast, kwam voort uit de omstandigheid dat nog enkele jaren geleden in Berlijn geen Israëlieten werden opgenomen. De Grootloge Royal York, die dit volgens hare statuten had kunnen doen, heeft het helaas in de laatste jaren niet meer gedaan en zoo gaven deze bijna ongelooflijke toestanden Settegast aanleiding tot zijne nieuwe stichting. De Grootloge Royal York kan het verwijt niet ontgaan, dat zij voornamelijk schuld heeft aan de stoornissen, die voor de Orde der Vrijmetselarij zoo verderfelijk

zijn. Of het een of het ander! Staat er in de wet, dat Israëlieten mogen opgenomen worden, dan mag men niemand afwijzen, omdat hij een Jood is. En zoo is men helaas te werk gegaan! De beide andere Oud-Pruisische Grootloges hebben in hun wetboek het christelijk beginsel staan; dat is van ons standpunt gezien niet maçonniek — maar zij hebben die wet en moeten haar eerbiedigen. In Royal-York heeft men evenwel juist circa 25 jaren geleden de wet in den geest des tijds veranderd, om tot de vermelde toestanden te geraken. Dat moet juist in 't oog gehouden worden, dat is de voornaamste reden voor het ontstaan der nieuwe Grootloge. Eerst moest Settegast een bres schieten in het zoogenaamde „Sprengelrecht“ der Pruisische Grootloges d. i. het uitsluitend recht op een bepaald rechtsgebied. Dit gebeurde en door het vonnis van het oppergerechtshof werd het vermeende recht in 1893 te niet gedaan. Sinds dat tijdstip stichtten echter de eclectische en de Hamburger Grootloge ieder eene loge in Berlijn, zoodat van nu af aan Israëlieten de toetreding tot erkende loges vrijstaat. Dit is de reden, dat de nieuwe Grootloge geene merkbare vorderingen maakte en het te Berlijn en te Bre-lau met 4 loges nauwelijks tot 200 leden bracht. Nog andere fouten werden begaan; de stichting van twee loges in Amerika volgde, doch langs telegrafischen weg, zonder dat iemand uit Amerika in Berlijn, of iemand uit Berlijn daarginds tegenwoordig was; deze loges verdwenen snel; zij zijn niet alleen voor de Grootloge, maar vooral voor de Vrijmetselarij in Amerika verderfelijk geweest. Zoo moet men geen loges in 't leven roepen! Wellicht vond ook de kundige Settegast niet de geschikte medewerkers — kortom, deze met zooveel vreugde begroete beweging heeft niet de uitbreiding gekregen, die zij verdient, dit kan niet verbloemd worden; misschien wordt dit mettertijd nog beter. Eene dusdanige beweging had honderden leden moeten meeslepen, het is niet gebeurd, niettegenstaande feitelijk te Berlijn honderden Israëlietische vrijmetselaars wonen, van wie mocht worden verondersteld, dat ze zich om een man van Settegast's beteekenis zouden geschaard hebben. Als niet eens de mannen, voor wie Settegast de vaan ontrolde, zich om hem schaarden — hoe zou men het dan van anderen willen verlangen! Eene onzes inziens al te heftige polemieek met de drie Pruisische Grootloges, zelfs in politieke bladen, bewerkte

dat de Duitsche bond der Grootloges in dit jaar met 7 stemmen tegen 1 de erkenning weigerde.

Daar nu aan den anderen kant de nieuwe eclectische en Hamburger loge feitelijk bloeien en met de Pruisische loges in de beste verstandhouding leven, is het zeer de vraag, of de Settegast-beweging, die ontwijfelbaar in Zuid-Duitschland vele vrienden heeft, dat wat zij toch in de eerste plaats beoogde: een grondige hervorming der geheele Vrijmetselaarsorde, zal tot stand brengen. Onzes inziens zou dit doel te bereiken zijn, indien de Settegast-loges met de eclectische Berlijnsche loge eene eclectische provinciaal-grootloge vormden en indien Settegast als provinciaal-Grootmeester onder de bescherming der erkende Grootloge zijn strijd zou voortzetten; dan zou deze beweging groote afmetingen aannemen. Het schijnt evenwel, dat deze weg niet wordt ingeslagen. Voorloopig tracht de nieuwe Grootloge haar weg alleen te bewandelen en vergenoegt zich met de erkenning door de Grootloge van Hongarije en die der Nederlanden. Jammer genoeg echter wordt de strijd tegen de drie Pruisische Grootloges in de dagbladen voortgezet en op een wijze, die ook door de vrienden der nieuwe Grootloge niet gebillijkt zal worden. De geheele Orde der Vrijmetselaars lijdt onder dit gehaspel ten eerste; voor alle dingen moest men den strijd daar verder voeren, waar hij alleen thuishoort: in de maçonnieke bladen.

Ten slotte moeten wij nog melding maken van de hooge graden, waarover wij in het hoofdstuk over de „afdwalingen“ reeds spraken. Wij houden de hooge graden slechts voor liefhebberijen zonder wezenlijk doel, ja zelfs voor misvormingen der ware Metselarij. De zuivere ware Metselarij heeft alleen de drie St.-Jansgraden; wat daarbuiten of boven gaat is geen vrijmetselarij meer. De ware Vrijmetselarij, gelijk zij op het gansche wereldrond uitgeoefend moest worden, werkt alleen in de drie graden en neemt iederen vrijen man van goeden naam op; zij kent geen verschil van godsdienstige beklidenis, stand of huidkleur; hare tempels zijn ware woonplaatsen der algemeene menschenliefde.

HOOFDSTUK IV.

Geschiedenis van de Orde der Odd-Fellows.

In de eerste helft en omstreeks het midden der vorige eeuw werd een genootschap der Odd-Fellows gesticht, onder het motto; vriendschap, liefde, waarheid. Het waren eenvoudige arbeiders en handwerkslieden, die elkander steun wilden verleen tegen onvoorziene slagen van het noodlot. Zij noemden hunne vergaderingen lodges (loges) en de leden dezer loges voelden zich als broeders. Zij verboden ten strengste alle gesprekken over godsdienst of politiek; zij openden en sloten hunne vergaderingen naar het voorbeeld der gilden met gebed en zekere ceremoniën, en bedachten teekenen, om elkaar in en buiten de loges als broeders te herkennen. Wij zien hier dezelfde wijze van ontstaan als bij de vrijmetselaarsloges en het ontstaan der teekens en gebruiken van de oude bouw hutten. Zij noemden zich Odd-Fellows, d. i. hulparbeiders. Tot deze loges trad namelijk een groot aantal mannen van alle standen toe en ook hier, evenals bij de vrijmetselaars vormde dit element van niet-handwerkslieden de meerderheid en stempelde ook deze broederschappen tot geestelijke loges. De naam Odd-Fellows (vrije gezellen) in tegenstelling tot de gilden, werd behouden. De vertaling „wonderlijke broeders” is daarentegen geheel mislukt; noch de grondstellingen noch de gebruiken zijn wonderlijk.

De orde breidde zich met groote snelheid over geheel Engeland uit en noemde zich eerst: „Vereenigde Orde der Odd-Fellows”. Langzamerhand zag men echter in, dat de werkzaamheden der orde evenzeer op de geestelijke en zedelijke verheffing der leden als op ondersteuning en liefdadigheid gericht moest zijn.

Hoe meer zich dit denkbeeld onder de leden en loges vestigde, des te meer bleek het, dat hervormingen in de geheele organisatie en in het logeleven noodig waren. En deze hervormingen gaven aanleiding tot eene afscheiding van die elementen, welke de orde een geestelijk karakter wilden geven van hen, die in de loges slechts onderstandsvereenigingen wilden zien. Reeds dadelijk de eerste hervormingsmaatregel: om het rooken en drinken uit de vergaderingen te weren en slechts ernstige beraadslagingen te houden, om zoo de gansche

instelling te veredelen, leidde tot eene weldadige scheiding. In het jaar 1813 scheidden zich de Hervormde Loges onder den naam „Onafhankelijke Orde der Odd-fellows” (independent ordre of odd-fellows: I. O. O. F.) af van de „Vereenigde Orde der odd-fellows. Daar deze afscheiding op een congres te Manchester tot stand kwam, heette de Hervormde Vereeniging ook „Manchester Unity”, de oude vereeniging noemde zich ook wel London-Unity. De Manchester-Unity wies snel aan en overvleugelde spoedig de oude vereeniging; in het jaar 1825 werd te Manchester een centraal comité als een soort van Hoofdbestuur der orde ingesteld. Van de London-Unity kwamen in den loop des tijds vele vertakkingen, die grootendeels uit handwerkslieden bestonden en in de eerste plaats wederzijdsche ondersteuning door crediet, zieken- en begrafenisfondsen ten doel hadden. Zoo bestaan er nog tegenwoordig in Engeland vele vertakkingen: improved ordre of odd-fellows; ancient imperial ordre; british united odd-fellows; Norfolk-Ordre, Strafford-odd-Fellows enz. Deze odd-fellowvereenigingen hebben alzoo met de eigenlijke Orde der odd-fellows niets uit te staan. Al die vereenigingen beperken zich tot gewonen arbeid op het gebied van zieken- en begrafenisfondsen.

Wij vermeldden reeds, welke snelle vorderingen de Manchester-Unity in Engeland maakte; door de betrekkingen van Engeland tot Amerika duurde het niet lang of de denkbeelder Unity drongen tot Amerika door en deden daar spoedig loges ontstaan. Deze stonden noch onderling noch met de moederorde van Engeland in verbinding en er was eerst een uitnemend organisator noodig, die den bond zoo zou hervormen, dat hij in staat kon geacht worden de hem aangewezen roeping in dienst der beschaving te vervullen. Zulk een man was Thomas Wildey, die terecht als de waarachtige grondlegger der Orde wordt beschouwd.

Hij werd in 1782 te Londen geboren en was een eenvoudig handwerksman, doch met idealistische neigingen en zeldzame gemoedsbeschaving. In 1817 ging hij naar Amerika en wel naar Baltimore. Daar heerschte juist de gele koorts zoo vreeselijk, dat duizenden menschen stierven en de ellende der koortslidders even hartverscheurend was als des mart der nagelaten betrekkingen. Als een echt odd-fellow verleende Wildy krachtadige hulp en na afloop van de epidemie stond het bij hem

vast, dat bij herhaling van zulk een ramp eene flinke odd-fellowloge ter hand moest zijn. De noodzakelijke 4 mede-oprichters waren spoedig gevonden en den 26 April 1819 opende hij de Washingtonloge No. 1, die weldra door de Franklinloge No. 2 gevolgd werd. Wildey was de eerste Grootmeester en de 26ste April 1819 geldt als stichtingsdag van de orde der odd-fellows en wordt ieder jaar over de geheele wereld gevierd

De beide nieuw opgerichte loges stichtten op haar beurt eene Grootloge, de Grootloge van Maryland en de Vereenigde Staten, nadat de Washingtonloge een vrijbrief van de Hertog-Yorkloge te Preston ontvangen had, dien de Manchester Unity in 1821 bekrachtigde. De Grootmeester Wildey liet, om aan alle wettelijke formaliteiten te voldoen, vrijbrieven voor de Washington- en Franklinloges door de nieuwe Grootloge bekrachtigen. Met eene volharding en energie, die in de geschiedenis haar wedergade zoekt, ging Wildey voorwaarts en overwon de grootste moeielijkheden. Loges in Philadelphia en Boston, die zonder vrijbrief waren, en de Columbialoge te New-York, die een vrijbrief van de London-Unity had, haalde hij over, vrijbrieven van de Grootloge van Maryland te nemen. Tegelijk installeerde hij heel verstandig in die respectieve staten Grootloges, en zoo ontstonden naast de loge Massachusetts I in Boston de Grootloge van Boston, naast de Pennsylvania-loge I de Grootloge van Pennsylvanië en naast de Columbia-loge I de Grootloge van New-York. Tegelijkertijd deed de Grootloge van Maryland en de Vereenigde Staten afstand van haar vrijbrief, zij constitueerde zich als Grootloge van Maryland alleen en richtte met de andere Grootloges eene boven alle staande Nationale Grootloge der Vereenigde Staten op. Het was van groot belang, dat deze door de Manchester-Unity erkend en overeenstemming in ritueel en werkzaamheden verkregen werd. Wildey, snel besloten, reisde naar Manchester, en na groote moeielijkheden overwonnen te hebben erlangde hij den verlangden vrijbrief; waardoor aan de Grootloge der Vereenigde Staten de uitsluitende rechtsbevoegdheid over de odd-fellows in dit land werd toegekend. Zoo werd de arbeid van Wildey bekroond en van dat tijdstip af noemde zich de Amerikaansche orde „Independent-order of Odd-Fellows”. De Grootloge noemde zich „Grootloge der Vereenigde Staten”; haar eerste Groot-Sire was haar

stichter Wildey. Eerst in den nieuweren tijd heeft de Grootloge der Vereenigde Staten den naam van „Souvereine Grootloge der Vereenigde Staten” aangenomen, om ook door den naam de eenheid in organisatie der orde aan te duiden.

De band met de Manchester-Unity bleef nog hierdoor bewaard, dat het reispaswoord werd uitgewisseld. Sedert het jaar 1842 is de scheiding echter volkomen en allen, die tegenwoordig tot de I. O. O. F. gerekend worden, hangen met de Souvereine Grootloge samen. Wij willen evenwel reeds hier opmerken, dat het streven van alle verstandige odd-fellows er op gericht is, de in de Manchester-Unity bestaande verkeerdheden uit te roeien, aldus deze orde met haar circa 700,000 leden op dezelfde ideale hoogte te brengen en zoo binnen niet al te langen tijd eene vereeniging te bewerken, door welke de gezamenlijke orde alle soortgelijke vereenigingen verre zou overvleugelen.

Van 1825—1833 stond Wildey aan het hoofd van de orde en lijfde staat op staat bij haar in. In 1861 sloot de tachtigjarige grijsaard voor goed de vermoeide oogen. Algemeen was de rouw over zijn dood; liefde en dankbaarheid stichtten hem te Baltimore een prachtig gedenkteeken. Zoolang er odd fellows zijn, zal hij hun een voorbeeld aller orde-deugden wezen. Wildey heeft georganiseerd en hervormd. Toen hij de orde stichtte, was het hoofddoel: stoffelijk hulpbetoon, ziekenbezoek, zorg voor de begrafenis, ondersteuning van weduwen en weezen. Gaandeweg trad het stoffelijk beginsel op den achtergrond en de Orde werd vóór alles een kring van goede mannen, trouw aan hun plichten, die elkander in het gevoel van naar eenzelfde doel te streven broederlijk de hand reiken en in alle levensomstandigheden trouw ter zijde staan.

De zeer verdienstelijke Ridgely, die lange jaren Groot-Secretaris der Orde geweest is, zegt in eene lofrede op Wildey, dat onder diens leiding 426963 leden opgenomen en 8804000 dollars tot ondersteuning van hulpbehoevenden besteed werden.

Deze cijfers alleen volstaan! Nadat de Orde op de Sandwich-eilanden en in Australië was doorgedrongen, begon men met de invoering in Duitschland. In 1869 werd dit denkbeeld door een zekeren Br. Ostheim geopperd en de Groot-Sire Farnsworth zelf reisde in 1870 met dit doel naar Duitschland.

Wegens den pas uitgebroken oorlog ging Farnsworth maar tot Londen; daar deed hij den uitnemenden Br. Morse bij zich komen, die zich juist in Duitschland ophield en voorzag dezen met de uitgestrekste volmachten en aanbevelingen, met name van den Duitschen gezant in Amerika, Baron Gerold, en den Amerikaanschen gezant, George Bancroft. Terwijl de oorlog in Frankrijk woedde, gelukte het schoone vredewerk. Reeds den 1en December 1870 ontstond de Württemberg-loge No. 1; de Saxonia-loge No. 1 in Dresden en de Helvetia-loge No. 1 in Zürich volgden en nu ging het steeds vooruit. Den 1en April 1871 werd de eerste loge in Berlijn gesticht en wel de Germania-loge. In December 1872 volgde de instelling van de Grootloge van het Deutsche Rijk, die spoedig de distriktloges van Brandenburg, Württemberg, Hannover, Saksen en later van Silezië-Posen vormde. Eerst kortelings werd de distriks-Grootloge van Sleeswijk-Holstein in Kiel opgericht. In 1874 kwam de Grootloge in Zwitserland tot stand; toen, nadat in 1878 de eerste loge in Kopenhagen geopend was, de Grootloge van Denemarken, de Grootloge van Nederland en in 1895 die van Zweden. In 1877 werd in Duitschland de verplichte ondersteuning der zieken facultatief gesteld, om te voorkomen, dat de Orde tot een zieken- en ondersteuningsfonds zou verlaagd worden.

Seitert 1881 worden ieder jaar Odd-fellowdagen gevierd die rijk aan zegenrijke gevolgen zijn gebleken. Als uitsluitend Orde-orgaan verschijnt sinds 1882 de „Odd-Fellow” in Leipzig. In 1883 verleende de Souvereine Grootloge aan de Grootloge van het Deutsche Rijk groote vrijheden; zij deed zulks naderhand ook bij alle andere Grootloges, zij ging n. l. van de volgende grondstellingen uit: Indien het wenschelijk is, dat de orde den geheelen aardbol omspant, zoo is dit slechts bereikbaar door het beginsel der onafhankelijkheid hoog te houden. Dit doel wordt bereikt, door aan alle buitenlandsche rechtsmachten de grootstmogelijke onafhankelijkheid toe te staan en ze slechts te verplichten tot eerbiediging en erkenning van de volgende drie voorschriften, die de gelofte bevatten, welke alle Odd-fellows van alle landen en tongen verbindt:

1. zich de grondleerstellingen der Orde eigen te maken en ze te bewaren;
2. al wat tot de taak en het doel der Orde behoort, over te nemen en uit te voeren;

3, het ongeschreven werk der Orde, afkomstig van de Souvereine Grootloge, aan te nemen.

Het laatste punt heeft betrekking op de paswoorden, teekenen, handgrepen, op het jaarlijksche reispaswoord en zijn verklaring.

Evenals aan de Deutsche Grootloge werd ook aan de andere Grootloges het recht toegekend, een eigen geschreven werk te ontwerpen en zelve den vorm te kiezen, waarin de grondbeginselen worden ontwikkeld, in overeenstemming met de gewoonten en het karakter van ieder land in 't bijzonder.

De noodzakelijk geworden veranderingen in het rituaal voor Duitschland werden in 1885 vastgesteld. De orde is nu behalve in Amerika in Australië, Chili, Cuba, Denemarken, Frankrijk, Duitschland, Japan, Mexico, Nederland, Peru, de Sandwich eilanden, Zwitserland en Zweden ingevoerd.

In 1894 waren er 806013 leden en de gezamenlijke inkomsten bedroegen 8511004,52 dollar = 21277511,30 gulden. Voor ondersteuning werd uitgegeven: 3312970,39 dollar = 8382425,95 gulden. Van 1830—1894 werd over 't geheel voor ondersteuning uitgegeven: 64376265 dollar = 160990662,5 gulden.

Liefdadigheidsinstellingen van de Orde in Duitschland zijn o. a. het algemeene vrijwillige weduwen- en weezenfonds in München, het Saksische Odd-fellow-weduwenfonds, de Vereeniging tot ondersteuning van nagelaten betrekkingen in het distrikt van de Grootloge van Hannover, Verzekeringsverenigingen van de Lipsia- en Molhusia-loge in Saksen, van de Hassia-loge te Kassel en de Herder-loge te Apolda, het Tehuis der Odd-fellows te Greiz, de vacantiëkolonie der Odd-fellows in Berlijn en de studiebeurs der Odd-fellows, alle zeer heilzame inrichtingen. Zoo gelijkt de Orde der Odd-fellows op een boom, welks wortels vast met de aarde vergroeid zijn en welks takken en gebladerte schaduw geven over de geheele wereld. Al moge ook af en toe een tak verdorren en afvallen en al moet soms een wilde loot afgesneden worden — de boom zelf groeit en bloeit en brengt heerlijke vruchten voort, zoolang hij voedsel trekt uit het idealisme der menschheid, dus tot aan het einde der wereld!

HOOFDSTUK V.

Organisatie van de Orde der Odd-Fellows.

Organisatie en streven der Odd-felloworde zijn evenmin een geheim als hare geschiedenis. Geheim zijn precies als bij de Vrijmetselarij slechts de ceremoniën bij de opneming en de bevorderingen, verder de herkenningsteekenen, de bijzondere handdruk, de manier van aankloppen en de paswoorden. Wie lid was of is van beide orden weet, dat ze beide metterdaad denzelfden oorsprong hebben in de oude „bouwhutten” en dat al de bovengemelde geheimen eene verrassende gelijkenis vertoonen. Daar nu ook de doeleinden en oogmerken van beide orden dezelfde zijn, kan met voldoening worden gewaardeerd, dat twee zulke uitstekende groote broederschappen in dienst der menschenliefde staan. Het zoogenaamde geheim is noodzakelijk, om indringers te weren; de teekens en paswoorden dienen om te bewijzen dat men tot de Orde behoort; door hen vindt iedere odd-fellow waar zich slechts eene loge bevindt, toegang en vriendschappelijke opneming, een tehuis.

Iemand, die opgenomen wenscht te worden, moet minstens 21 jaar oud zijn, aan een Hooger Wezen als Schepper en Onderhouder van het heelal gelooven en een vrij man van goeden naam zijn, geheel gelijk we reeds geschetst hebben.

De eigenlijke werkplaatsen der Orde zijn de loges. Vijf Broeders van den derden graad, op wie niets te zeggen is, kunnen een vrijbrief tot oprichting eener onderloge verzoeken. Het bestuur der loge berust in de handen van bestuursleden, die ieder jaar gekozen en benoemd worden; het werkt volgens bijbepalingen, die door het respectieve daartoe bevoegde Hoofdbestuur goedgekeurd zijn. De verkozen officieren, die aan de loge den stempel opdrukken, zijn de Voorzittende Meester, de Onder-Voorzitter, de Penningmeester, de Secretaris voor de notulen en de Secretaris van financiën. De Voorzittende Meester opent en sluit de werkzaamheden naar een bepaald rituaal, bij de leiding van de verhandelingen volgt men bepaalde parlementaire regels; iedere loge heeft te dien einde bepaalde orderegels.

De onderloges kiezen vertegenwoordigers in de distriktsgrootloges, deze op hun beurt kiezen uit haar midden de leden

der Grootloge van het rijk en de leden van deze laatste weder het hoofd van den Bond: den Groot-Sire. Opdat het kosmopolitisch karakter der Orde bewaard blijve, heeft de Souvereine Grootloge in Amerika de uitsluitende leiding der geheime werkzaamheden in handen. Daardoor wordt de band tusschen de afzonderlijke loges en leden in alle landen der aarde onderling gevormd en behouden.

In geldaangelegenheden handelen de onderloges zelfstandig; zij geven hunne geldelijke bijdragen, per hoofd berekend, aan de distrikts-grootloges; zij zijn verplicht aan deze laatste om het halfjaar statistische verslagen omtrent het ledental en de finantiën in te dienen.

Hierdoor is op elk tijdstip eene nauwkeurige statistiek van de gezamenlijke Orde mogelijk. Ook de grootloges hebben hunne verkozen en benoemde officieren; aan het hoofd eener distrikts-grootloge staat een Grootmeester en aan het hoofd eener rijks-grootloge een Groot-Sire. (zie boven!) Een aantal onderloges (in den regel 10), die minstens 7 gewezen Voorzittende meesters, zoogenaamde ex-meesters, hebben, kunnen bij de Rijks-grootloge aanzoek doen om een vrijbrief tot oprichting eener distrikts-grootloge; deze worden dus uit ex-meesters gevormd, van wie men kan aannemen, dat zij nauwkeurige wetskennis, rijke ervaring en een zeker oordeel hebben. Dit is eene zeer wijze bepaling! In geschillen appeleeren de onderloges of hare leden aan de distrikts-grootloges en eventueel weer van deze aan de Rijks-grootloge. De distrikts-grootloges vaardigen de vrijbrieven voor nieuwe loges in hare distrikten uit, installleeren de officieren en houden het toezicht op den arbeid der onderloges.

De vijf gekozen officieren eener onderloge worden door den arbeid van verschillende commissies ondersteund, die uit ervaren broeders samengesteld worden. De gewichtigste zijn:

1. De commissie van onderzoek tot slechting en beslis-sing van geschillen;
2. De opnemings (recherche) commissie, die onderzoekt of een candidaat de opneming waardig is;
3. De zieken-commissie, en
4. De onderstands-commissie.

Deze commissies staan zieke en hulpbehoevende broeders met raad en daad bij, zorgen voor de waardige teraardebestelling van broeders en waken voor het welzijn van de weduwen en weezen.

De medewerking aan de voornaamste verrichtingen der loge is een voorrecht, aan het bezit der drie graden verbonden. Met wijs inzicht in de menschelijke natuur, die zich eerst trapsgewijze ontwikkelt, ontvouwt de Orde hare leerstukken in drie graden. Zij omvatten eene trapsgewijze onderwijzing van gemoed en verstand in het eigenlijke wezen der Orde, door plechtige ceremoniën en edele symboliek opgeluisterd.

De Orde heeft steeds groote waarde gehecht aan den onderstand door bemiddeling van vrouwen. In 1852 werd voor vrouwen en weduwen van broeders de Rebekkagraad ingevoerd.

In Duitschland hebben de Rebekka-gradloges weinig succes gehad; eene Rebekka-loge, te Berlijn gesticht, bestond slechts kort, terwijl in Kopenhagen eene soortgelijke loge goed vooruit gaat.

In Duitschland nemen, gelijk bij de vrijmetselaars, de vrouwen deel aan bijzondere feestelijke plechtigheden, bij voorkeur op gezellige wijze.

Behalve deze graden zijn er nog drie zoogenaamde „legergraden” (hooge graden), die in zoover een zeker gewicht hebben, dat de verkiesbaarheid tot de Rijks-grootloge aan het bezit dier graden verbonden is.

De naam „hooge graad” moet hier evenwel anders worden opgevat als bij de Vrijmetselarij. Dat, wat in het „leger” onderwezen wordt, behoort tot het wezen der orde. Bij de maçonnieke hooge graden was dit, gelijk wij zagen, heel anders.

Alle broeders van den derden graad kunnen bij het „leger” worden opgenomen en door de onderwijzing in de drie „legergraden” moet de zedelijke opvoeding der broeders voltooid, het gebouw bekroond worden. Het „leger” moet, dit is de bedoeling, uit de goeden de besten kiezen, opdat de grootloges vereenigingen worden van mannen, uitmuntend door schoone deugden; vol juist begrip van de zaak en vol ijver voor den bloei der orde! Dat wat de „legers” voor de Orde moeten doen, zal eerst dan kunnen geschieden, wanneer bij voortgaande ontwikkeling overal, waar loges zijn, ook „legers” ontstaan.

Gelijk wij reeds vermeldde, behooren tot het ongeschreven geheime werk herkenningsteekenen, paswoorden enz., die door de Souvereine Grootloge in Amerika eensluidend voor de geheele orde worden vastgesteld.

Een ander deel van het geheime werk is geschreven of gedrukt en behelst de onderwijzingen in de graden (ritueel), die ook geheim moeten gehouden worden en insgelijks door de souvereine grootloge worden samengesteld, zoodat ook op dit punt eenheid in de orde heerscht.

Het wetboek of compendium schrijft alle vormen van arbeid en bestuur voor. Hierin is tot op de geringste bijzonderheden gelet, die eventueel aanleiding tot twijfel of bedenkingen zouden kunnen geven. Zoo staat de orde met de souvereine grootloge, wakende over de beginselen en geheime werkzaamheden, aan het hoofd, als een goed geregeld en goedverdeeld bouwwerk voor ons. De grondvesten zijn de verheven beginselen van vriendschap, liefde en waarheid. Terwijl de drie zuilen wijsheid, schoonheid, sterkte de orde der vrijmetselaars stutten, zijn het bij de orde der Odd-fellows de drie zuilen: vriendschap, liefde, waarheid, die onwankelbaar en voor eeuwen vaststaan.

HOOFDSTUK VI.

Het wezen van de Orde der Odd-Fellows.

De orde der Odd-Fellows was aanvankelijk niets dan een vereeniging tot wederzijdsche ondersteuning en hulp in nood. Eerst mettertijd breidde haar arbeidsveld zich uit door de opneming van zekere ethische beginselen, waaraan reeds de hervormende Manchester-Unity behoefte gevoelde.

Toen Wildey de orde naar Amerika verplante, waren zieken-, weduwen- en weezenfondsen hem niet voldoende. „Zieken bezoeken, nooddriftigen helpen, dooden teraardebestellen, weezen opvoeden” dit was de taak der orde, niet door geld alleen, maar door persoonlijk optreden en persoonlijke offers en zoo kwam men van de practijk tot de theorie der weldadigheid; men werkte op het gemoed door toespraken en plechtige ceremoniën, men roerde de harten, stemde den geest zachter en wekte geestdrift voor ideale beginselen. Door dusdanigen, onvermoeiden arbeid nam de orde in Amerika een grooten en vasten vorm aan en verkreeg een zoo groote beteekenis, dat zij bijna als een aanvulling van de republikeinsche grondwet gelden mag. De Odd-Felloworde is in Amerika populair geworden, meer dan eenige andere soortgelijke instelling. Dat is een schitterend succes.

In Duitschland zijn de verrichtingen der orde als uitvloeisel van de werkzaamheid der vereenigingen nog gering in verhouding tot die van andere corporaties. Maar dat is een euvel, dat met ieder jaar minder wordt. Reeds staat zij als evenboortige naast de zooveel oudere Vrijmetselaarsorde. Zij streeft er voortdurend naar, op het gebied der practische menschenliefde werkzaam te zijn. Daarbij is het organisme zoo stevig en in elkaar grijpend, dat de hevigste stormen haar niet kunnen doen wankelen. In dit opzicht overtreft zij zelfs de vrijmetselaarsorde, en verschijnselen gelijk de zeer goed verklaarbare Settegast-beweging zijn in de Odd-felloworde niet mogelijk. Daar komt nog bij, dat doeleinden en oogmerken der orde, haar organisatie, geschiedenis en karakter open liggen voor ieders oogen. In de voorrede van de grondwet der ondergeschikte loges in het distrikt Hannover staat: Het „Odd-fellowship” is gebouwd op het breede en vaste fundament der algemeene menschenliefde. Het »eischt van zijne leden geen bepaalde geloofsbelijdenis, maar »het geloof aan een hooger wezen, den Schepper en Onderhouder van het Heelal. Door hare grondwet heeft de orde »de vergeestelijking der beginselen van wederzijdsche ondersteuning en hulpbetoon in zich opgenomen, zij heeft zich »in de eerste plaats als einddoel gesteld: de geestelijke »en zedelijke vorming van den mensch te bevorderen en alle menschen door den band van welwillendheid »en naastenliefde met elkander te verbinden; door hare grondwet heeft zij zich uit de boeien van het zuivere materialisme »tot de lichte sferen van het ideale streven weten te verheffen”.

De geestelijke natuur der orde treedt in Duitschland vooral op den voorgrond. Men wil de gemoederen der broeders vervullen met de juiste voorstelling van hunne krachten en bekwaamheden, men wil hun de plichten als burger, vader en mensch aanschouwelijk maken en hen tot erkenning en toepassing brengen van de waarachtig broederlijke verhouding tusschen den eenen mensch en den anderen. Tot de werkzaamheden der loges en grootloges behooren de besprekingen, beraadslagingen en besluiten over wetten, welker intrekking of wijziging om de een of andere reden wenschelijk geworden is; voorts beraadslagingen over hulpbetoon aan hulpbehoevende leden; onderwijzing aangaande inrichtingen der orde;

afdoening van formeele zaken; inleiding en bespreking van dingen, die ten bate der orde kunnen strekken; in aansluiting hierbij wetenschappelijke voordrachten. Besprekingen over politiek en godsdienstige sekten alsmede over andere ongepaste stoffen zijn op straffe verboden.

De Odd fellows werken zoo jaar in jaar uit in hunne loges, zij leeren en vormen elkander, zij streven naar volmaking onder de leuze van alle Odd fellows: Vriendschap, liefde, waarheid.

Uit al het medegedeelde blijkt ten duidelijkste, dat de Orde geenszins zooals onwetende lieden van haar beweren, louter een verzekering- en speculatie maatschappij ten gunste harer leden is. De besproken wederzijdsche ondersteuning en lietdediensten zijn bijzaak en het groote einddoel bestaat dus hierin, de geestelijke en zedelijke eigenschappen van den mensch meer aan te kweeken. De Odd-fellow tracht zijn eigen karakter en dat van zijn medemenschen te veredelen, zichzelf en anderen het goede voor te houden en den geest te verlichten. Zijn humaan streven moet zich evenwel niet alleen tot de broeders der orde en hunne familie uitstrekken, neen, ook tot al zijn medemenschen, wie zij ook zijn mogen.

Welken rang wij ook in de maatschappij bekleeden, aan welke dagtaak wij ook arbeiden, tot welk kerkgenootschap wij ook behooren, die eene taak hebben wij allen te vervullen: goede en trouwe menschen te worden. In deze vervulling ligt de menschenwaarde, de zaligheid, de hemel op aarde. Niemand mag zoo gering schijnen, dat men niet beproeven zou, hem de hand te reiken en bij de vervulling dezer taak behulpzaam te zijn. Waar een kloof de menschen scheidt, waar zich een opening vertoont in de broederketen, daar zijn de odd fellows geroepen tusschenbeide te komen en te zorgen, dat gemeenschap en vrede behouden blijven, dat de menschen in plaats van haat liefde leeren en steeds meer en meer tot één hart, één ziel worden. Het verkeer in de loges en de gemeenschap met andere goede menschen zal het gevoel zoo veredelen, dat men ook daar buiten in de wereld spoedig gevoelen kan, wat er nog ontbreekt, wat nog niet is, zooals het zijn moest en wat beter moet worden. Deze ernstige taak zoo goed mogelijk te vervullen, moet het streven van iederen broeder zijn. Daartoe heeft hij zich verplicht en overal in de wereld vindt hij gelegenheid daartoe. Grootsch is het doel,

eindeloos het arbeidsveld! Zoowel in kleine als in groote aangelegenheden, in eigen huis en daar buiten op de gansche aarde bieden zich dag aan dag duizenden gelegenheden aan, om aan de uitvoering van dit plan mede te werken. Als de Orde zekere vormen aannam, volgens welke zij toetreding en omgang regelt, als er ceremoniën worden in acht genomen, als er zoogenaamd rituaal is ingevoerd, zoo is dit het recht der Orde, gelijk immers ook ieder ander genootschap bepaalde vormen in acht neemt. Het geestelijk karakter rechtvaardigt de plechtige opneming, de toespraken, welke, met voorbeelden uit de geschiedenis doortvlochten, opofferende vriendschap en menschenliefde voor oogen voeren; het rechtvaardigt de inrichtingen der loges, die symbolisch de grondbeginselen der Orde uitbeelden. En dat de Orde om een op onderlinge eenheid berustend internationaal verkeer van de loges en hare leden onderling mogelijk te maken, mitsgaders om oningewijden den toegang tot de loges te beletten, eensluidende paswoorden en herkenningsteekenen gebruikt, die geheim gehouden moeten worden, is bepaald noodzakelijk.

Deze geheime maatregelen en gebruiken behooren noodwendig tot de algehele organisatie der orde, om met succes de cogmerken en doeleinden der orde te bereiken, maar zij behooren niet tot haar eigenlijke wezen.

Het karakter der orde, welke een internationale vereeniging van humane mannen is, berust alzoo op zedelijke grondbeginselen, door welker aankweeking gestreefd wordt om op den grondslag van ware humaniteit het stoffelijk welzijn van individu en gemeenschap te bevorderen.

Een beroemd ordebroeder, de Amerikaansche vice-president Schuïjler Colfax zeide bij eene plechtige gelegenheid:

„Juist aan onze altaren wordt de verheffende leer verkondigd, dat God de Vader van allen is en alle menschen „broeders. Buiten onze loges moge deze goddelijke waarheid „door scherpe critiek met betrekking tot godsdienstige belijdenis en nationaliteit verontreinigd en verduisterd worden. „Sedert evenwel de odd-felloworde bestaat, heeft haar rituaal „steeds getuigd, dat er voor haar slechts één land is: de „wereld; en ééne familie: het geheele menschengeslacht, en „dat in iederen plicht der weldadigheid en elken dienst der „barmhartigheid iedereen onze buurman is.”

Alle leerstellingen van de Orde der odd-fellows laten

zich — en dit zij het slot onzer beschouwingen — in de voortreffelijke woorden van den dichter samenvatten :

„Wij leven naar daden, niet naar jaren; naar gedachten, „niet naar ademhalingen; naar gevoelens, niet naar de lijnen „van een zonnewijzer.

„Wij moesten den tijd berekenen naar het hart.

„Zij, die het meeste geluk verspreiden, leven het langst; „die het edelste gevoel en het beste doen.”

* * *

Wij hebben in deze artikelen opheldering willen geven omtrent geschiedenis, organisatie en karakter van twee groote vereenigingen, die een wereldtaak hadden en steeds zullen hebben. Wij wilden vooroordeelen uit den weg ruimen en met name over de vrijmetselaarsorde licht verspreiden. Dewijl zooveel bijgeloovige denkbeelden over beide orden verbreid waren en ten deele nog zijn, scheen ons deze arbeid noodzakelijk. — In den tegenwoordigen tijd van verlichting is ook op dit gebied veel verbeterd. Welke denkbeelden vroeger verbreid waren, moge het volgende historische voorbeeld aantoonen :

Toen den 7^{den} December 1782 te Küstrin door 10 verlichte mannen de thans nog bloeiende vrijmetselaarsloge werd ingewijd, kwam op het marktplein, waar het logegebouw gelegen was, een groote menigte bijeen, die vol angst op het oogenblik wachtte, dat de duivel door den schoorsteen in den vrijmetselaarstempel zou afdalen en de gezamenlijke broederschap aan zijn dienst zou verbinden! Nu, de duivel kwam niet onder de broeders, maar wel de engel der liefde, die van die loge uit geluk en zegen bracht over de armen der stad. En zoo is het heden nog! De engel der liefde is ten nauwste met de vrijmetselaars-orde en die der odd-fellows verbonden. Liefde heerscht in beide orden en het gesternte, dat van uit beide zijn levenwekkende stralen over de geheele menschheid uitzendt, is :

de algemeene menschenliefde.

HOOFDSTUK VII.

**Aan welke eischen moet de candidaat voldoen,
die in de Orde der Vrijmetselaars of der Odd-
Fellows wensch opgenomen te worden?**

De min of meer goede hoedanigheid van elke loge wordt bepaald door geest, gehalte, en werkzaamheid harer leden. Ieder broeder in 't bijzonder moet door de loge, door de gemeenschap worden opgevoed. Het komt geheel aan op de eigenschappen van hun karakter: zijn zij traag, lauw, zonder geestelijken en zedelijken aanleg, dan kan van een opvoedenden invloed der loge geen sprake zijn. Zijn zij onbekwaam, humaniteit te beoefenen, dan heeft natuurlijk de aansporing hiertoe geenerlei uitwerking.

Even onmogelijk is het, ze tot bevordering van werken van algemeen nut te gebruiken of voor algemeene menschenliefde in geestdrift te ontsteken, wanneer het hun ontbreekt aan liefde tot de menschheid, gemeenschapszin en belangelooze overgave voor edele en hoogere doeleinden. Een goede en volmaakte loge eischt goede en volmaakte leden en de hoedanigheid van deze laatsten richt zich weder naar de mate van omzichtigheid bij de opneming. Hoe moet een candidaat zijn, die in een loge wil opgenomen worden? Dat er „niets op hem te zeggen is” is niet voldoende! Iemand is nog niet waardig aangenomen te worden, als men verder niets van hem weet, dan dat er niets te zijnen nadeele bekend is. Een loge is iets anders als een vereeniging, als een ressource; zij stelt heel andere eischen. Voor alle dingen moet het eerste en voornaamste grondbeginsel immer en altijd dit zijn: een loge, die zich zelf in eere houdt, mag slechts waarlijk vrije mannen opnemen, wier naam goed, rein en onbevlekt is en steeds geweest is. Deze goede reputatie moet voorts bewijsbaar zijn door bepaalde eigenschappen, voor alles door vaste zedelijke grondbeginselen, door een onberispelijken levenswandel, door vorming van geest en gemoed, door een levendige zucht naar beschaving. Eene loge, hetzij klein of groot, is alleen dan in staat, haar roeping te vervullen, wanneer de in haar heerschende geest staat boven die van het gewone leven en die geest zich in al hare leden met warmte open-

baart. Eene loge heeft mannen noodig met ernstigen, vrijen blik, met een diep gemoed, geene egoïsten, geene bekrompen paalburgers; zij heeft behoefte aan mannen, die hart hebben voor al wat schoon en goed is, die voor hun taak in geestdrift kunnen raken, bekwame en flinke mannen. Daarom moeten de candidaten vrije mannen zijn van goeden naam; in de eerste plaats alzoo vrije mannen. Vrij niet in dezen zin, dat zij meerderjarig zijn en vrijelijk over hun vermogen kunnen beschikken, maar vrij in al hunne verhoudingen, zoodat zij aan alle werkzaamheden der loge zonder uitzondering deel kunnen nemen. Hij is een rond en vrij man, die onbekommerd om de gevolgen en zonder aanzien des persoons zijne overtuiging vrijelijk uit en verdedigt. Daarom moet onze candidaat vrij zijn van de heerschende vooroordeelen. Hij moet de menschen niet naar maatschappelijke positie en stoffelijk bezit classificeeren en beoordeelen. Vooroordeelen moet hij, waar hij kan, bestrijden. Geen slaafsch bukken, noch heerschzuchtige onderdrukking — dat is het beginsel van vrije mannen. Ieder het zijne en gelijk recht voor allen — dat moet zijn leuze zijn en blijven! Hij late zich niet door den glans van den roem verblinden, door hooge genialiteit en artistieke begaafdheid van enkele personen, — neen, hij beoordeelde de menschen louter naar hun zedelijke waarde.

Voorts zij de candidaat als vrij man geen vormendienaar. Wie zich gedachteloos onderwerpt aan een stijven geloofsdwang, die is niet vrij. De Orde der Vrijmetselaars zoowel als die der Odd-fellows willen, boven alle geloofs- en vormverschillen uit, de menschen in het een en eenig middelpunt van alle godsdienstig leven als gelijken, als broeders vereenigen. Daarom moet een vrijmetselaar en een Odd-fellow zoo vrij zijn, dat hij zelf van de slavernij der doode vormen en letters verlost is; zijn blik mag door menschelijke instellingen en door partijtwisten niet meer verduisterd zijn, zijn blik moet door alle belemmerende beperkingen heen tot aan dat middelpunt reiken, in hetwelk alle godsdienstig bewustzijn samenloopt. Hoe hooger zich zijn blik tot de vrijheid van het geestelijk leven verheft, hoe dieper geloofstwisten en bekrompen vormendienst beneden hem liggen, des te dichter is de geest het licht der waarheid genaderd, het glanzend gesternte aan den hemel der Vrijmetselaars en Odd-fellows. Hoe meer wij den oppersten Meester in vriendschap, waarheid en almach-

tige liefde naderen, des te geschikter zijn wij voor den arbeid in een loge.

De candidaat moet zich als vrij man de vrijheid hierdoor waardig betoonen, dat hij zonder dwang van buiten uit vrijen aandrang zijne plichten jegens zich zelf, jegens de maatschappij en de menschheid vervult, dat hij uit eigen wil alle plichten, die hij op zich genomen heeft, trouw en nauwgezet betracht. Slechts doordat vrije mannen uit eigen, vrijen wil hun plicht vervullen, wordt de arbeid een hooge, zedelijke werkzaamheid, welker beweegkracht duurzaam is en die zegen voortbrengt. Door zulk een vrijen arbeid zal de schitterende ster van beide orden steeds helderder en hooger stijgen!

De candidaat moet echter niet alleen een dusdanig, vrij man zijn, hij moet ook een goeden naam hebben. Onze reputatie, dat is het oordeel van de beteren onzer medemenschen over ons! Ook van de beste en edelste menschen kan men overijlde handelingen aanwijzen; ieder van ons kan een misstap begaan. Dat doet onzen goeden naam geen nadeel, als wij eens op een menschelijke zwakheid betrapt worden. Wij hebben weliswaar tot plicht met alle kracht iedere kwade opwelling, iedere zwakheid te vermijden. Maar er is geen mensch, die niet eens gefaald heeft en zoo zullen onze medemenschen ons niet naar enkele feilen beoordeelen. Slechts dan lijdt de goede naam schade, wanneer deze zwakheden en feilen niet de uitzondering, maar den regel vormen. Aan den anderen kant zijn er weder handelingen en gebreken van zulk eene bijzondere natuur, dat ook dan, wanneer ze op zich zelf staand voorkomen, onze naam een ongunstig oordeel lijden moet. Een voorbeeld zal het nog duidelijker maken: Er staat een boom in onzen tuin, die leelijke uitwassen vertoont, doch de stam is niet ongezond; trots de zichtbare uitwassen is hij gezond, groeit en bloeit en draagt gezonde vruchten! Een andere stam van dezelfde grootte en sterkte vertoont eveneens zichtbare gebreken, doch hier moeten we tot de gevolgtrekking komen, dat de heele boom ziek is, hij wil niet groenen, hij bloeit niet, zijn wortels zijn ziek en deze zuigen levenskracht voor den boom op. Net zoo is het bij den mensch! Ja, er zijn men-schen, bij wie door een enkele handeling, die, oppervlakkig beschouwd, een onschuldig karakter draagt, de verdorvenheid van hun gemoed, de volslagen ongezondheid van hun zedelijk leven ontwijfelbaar bewezen is, waardoor de wor-

tels van hun zedelijk bewustzijn zijn afgestorven. Dat geeft dan een slechten naam!

Hier doen zich dan feiten en uitingen voor, die zelfs op zich zelf voorkomend een lage en slechte gezindheid verraden. Zulke menschen hebben alzoo een slechten naam en zulke lieden willen de beide orden nooit in haar midden opnemen. Hier moet echter goed onderscheiden worden: menschen met menschelijke zwakheden en gebreken kunnen wij opnemen — want geen mensch is onfeilbaar! Maar zulke menschen, die door hunne handelingen, ook al worden die slechts afzonderlijk bekend, bewijzen, dat zij voor zedelijk hoogen arbeid onwaardig zijn, kunnen wij niet opnemen! Deze onderscheiding mag bij de beoordeeling van een candidaat voldoende geacht worden!

En indien het is voorgekomen, dat zoodanige mannen bij ongeluk toch werden opgenomen — dan moeten zij naderhand en met energie worden verwijderd. Dat zijn de orden aan hare eer en waardigheid verplicht! Laten wij steeds toegeeffijk zijn jegens zwakheden en gebreken der menschelijke natuur! Laten wij streng, zoo streng mogelijk zijn tegen principieele laagheid van karakter. Dit beginsel moet in beide orden wet zijn! Wee de loge, die deze wet niet in stand houdt!

Zulk een vrij man van zulk een goeden naam moet dus de candidaat zijn! Aan zulk een candidaat worde de toetreding tot eene der genoemde orden met vreugde toegestaan!

En nu ten slotte: wat men zijn moet, om vrijmetselaar of odd-fellow te worden, dat moet men vooral ook blijven! Men moet al de opgemelde eigenschappen niet alleen hebben, men moet ze ook steeds behouden! Het onderzoek, waaraan men de candidaten onderwerpt, moeten de broeders, zoo lang zij in de orde staan, voortdurend op zich zelf toepassen. Ieder moet nauwgezet en met zedelijken ernst er naar streven, dat te blijven, wat de eerste voorwaarde bij de opneming was en hem het lidmaatschap der orde waardig maakte: een vrij man van goeden naam!

HOOFDSTUK VIII.

Vacantiekoloniën der Orde, een logewerk van den tegenwoordigen tijd.

»Wij bevelen U, de zieken te bezoeken, bedrukten te helpen, de dooden te doen begraven,

de weezen op te voeden." Dit wordt den Odd-fellow door de regels zijner orde geboden, daarnaar handelt hij, zoodra hij tot de orde is toegetreden. De voortschrijdende tijd stelt hem evenwel nieuwe eischen, ook bij zijn orde luidt het: »Geen stilstand, maar vooruitgang!" En zoo is aan het voorschrift bedrukten te helpen, een uitbreiding gegeven, in overeenstemming met de toestanden van onzen tijd. Niet alleen de armen en behoeftigen staan wij bij; wij helpen ook de kinderen van onzen tijd, die behoefte hebben aan ontspanning. Zoo hebben de Odd-fellowloges op voorstel der Justita-loge sedert 2 jaren in Berlijn de vacantiëkoloniën ingevoerd en hieraan grootere uitbreiding te geven is het doel dezer regelen.

Wildey kenschetste het karakter van het waarachtige Odd-fellowschap in de volgende schoone bewoordingen: »Gelijk »de mensch zijne geestelijke en stoffelijke natuur gelijkelijk »zorgvuldig moet aankweeken, zoo moet ook het Odd-fellow- »schap den blik richten op de harmonische vorming van den »menschelijken geest en op de gezonde ontwikkeling van het »menschelijk lichaam". Van de opvolging dezer woorden tot aan de vacantiëkolonie is maar een kleine schrede. Het moet onze heiligste taak zijn, de jeugd gezond te houden en iedere ziekte in de kiem te verstikken; zoo helpen wij voor het geheele leven en behouden voor de menschheid sterke en gezonde takken, die altijd nieuwe goede bloesems en vruchten kunnen voortbrengen.

De meest geschikte tijd, om de jeugd te helpen, zijn de schooljaren; in dit tijdperk, waarin zich het lichaam ontwikkelt, moet ook de geest opzamelen voor den tijd der rijpheid. In dien tijd is het dubbele plicht, zoowel voor den welstand van den geest als voor dien des lichaams zorg te dragen; want zonder de zorg voor het lichaam kan de geest zich niet ontwikkelen. Daarom is ook in de vacantië aan het kind een tijd gegeven, waarin voornamelijk het lichaam krachtiger moet worden, opdat daarna het zaad van het onderricht op goeden, ontvankelijken grond vallen en ook werkelijk vruchten brengen kan. In geen enkel tijdperk werkt het verkwikkend verblijf buiten opwekkender en versterkender, dan in de jeugd; daarom nemen wij de woorden van Vosz ter harte:

Gezond van lijf en ziel te zijn,
Dat is de bron van 't leven;
Dan stroomt er lust door merg en been,
De lust tot dapper streven.

Het moet onze taak zijn, het streven der vacantieverzorging te ondersteunen, het steeds grootere uitbreiding te geven, opdat steeds meer kinderen zulke heerlijke zonnestralen genieten mogen, die gedurende hun geheele leven als een onvergankelijke talisman blijven glanzen in hun herinnering, als een zichtbaar teeken, dat innige menschenliefde nog lang niet van de aarde verdwenen is, integendeel sterker en krachtiger groeit en bloeit dan ooit.

Dat, wat zoo vaak tegen de vakantie-koloniën wordt aangevoerd, dat n.l. de kinderen verwend worden, is door de ondervinding schitterend weerlegd. Gehoorzaamheid, ordelijkheid, reinheid, verdraagzaamheid, dienstvaardigheid, enz. worden integendeel uit de vakantie-kolonie in de familie overgebracht. Dat dit punt van den opvoedenden invloed geen ondergeschikte toegift bij de lichamelijke versterking is, behoeft niet in 't bijzonder aangetoond te worden.

De uitbreiding, die het denkbeeld van de verzorging gedurende de vakantie van arme, ziekelijke kinderen in de laatste 10 jaren in geheel Duitschland verkregen heeft, is verbazingwekkend. Niets is in Duitschland zoo spoedig populair geworden als de instelling der vakantiekoloniën. Er bestaat tegenwoordig wel geen enkele groote stad in Duitschland of zij zorgt op deze wijze voor arme ziekelijke kinderen en om te weten, op welke uitstekende manier gewerkt wordt behoeft slechts herinnerd te worden, dat alleen Berlijn over de 3000 kinderen in heele- en halve vakantiekoloniën plaatst. Dit getal spreekt duidelijker dan al het andere! En zoo kan het ons niet verwonderen, dat in Berlijn, waar de vakantiekoloniën zoo'n vlucht hebben genomen, ook het eerst de gedachte vasten voet kreeg, eene vakantiekolonie der Orde in 't leven te roepen. Het was alleen noodig, het woord uit te spreken, al het andere was reeds voorbereid. Een der broeders sprak dat woord, zijn loge maakte zich terstond van dat woord meester — en nauwelijks was het uitgesproken of de daad was er al! Het woord werd levend en de Berlijnsche loges zonden in Juli 1894 de eerste vakantiekolonie der Orde uit. Natuurlijk bestond hier een verschil in zooverre, dat niet alleen de kinderen van arme broeders of weduwen opnemng moesten vinden, neen, ook de kinderen van goeude broeders mochten met de vakantiekolonie meegaan, als de ouders om de een of andere reden verhinderd waren, hunne kinderen

naar een badplaats te vergezellen. En zoo werd in deze vacantiëkolonie terstond het orde-denkbeeld verwezenlijkt: arm en rijk kwam gelijkelijk bijeen; het kwam maar aan op de „behoefte aan ontspanning”. De grondbeginselen der orde, die bij hare leden geen onderscheid maakt naar godsdienstige belijdenis, beroep en stand, werden zoo reeds in de kinderlijke gemoederen geplant. En bij deze vacantiëkolonie kon op de opvoedende zijde der zaak des te meer gewicht worden gelegd, daar de leiding aan beproefde, ervaren broeders werd opgedragen. Dit moet, waar ook nog vacantiëkoloniën der orde ontstaan, terdege in 't oog worden gehouden. *Mens sana in corpore sano*: een gezonde geest in een gezond lichaam. Niet alleen het lichaam moet in de kolonie versterkt worden, er moet ook opvoedend te werk worden gegaan. Dat kan steeds het best geschieden, wanneer de leider der kolonie niet slechts onderwijzer, neen voor alles Broeder is. En juist in deze opzichten onderscheidt zich de vacantiëkolonie der Orde van alle andere. De grondgedachte der orde is hier deze: de algemeene menschenliefde moet in deze vier weken in de harten van een groot aantal kinderen op het schoonst worden aangekweekt.

Men heeft te Berlijn op grond eener tweejarige ontdekking de overtuiging verkregen, dat hetgeen, waarnaar men streeft, bereikt is. Er zijn nu twee jaren achtereen circa 50 deels bloedarme, deels klierachtige, deels krachtelooze kinderen niet alleen gezond gemaakt, neen, overeenkomstig de beginselen der Orde is op de gemoederen gewerkt en zoo is er in tweeërlei richting zegen verspreid. In de Berlijnsche loges is men zich helder bewust, dat met de uitbreiding van de werkzaamheid der Orde in deze richting veel tot stand is gebracht en dat in dezen geest voortgewerkt moet worden.

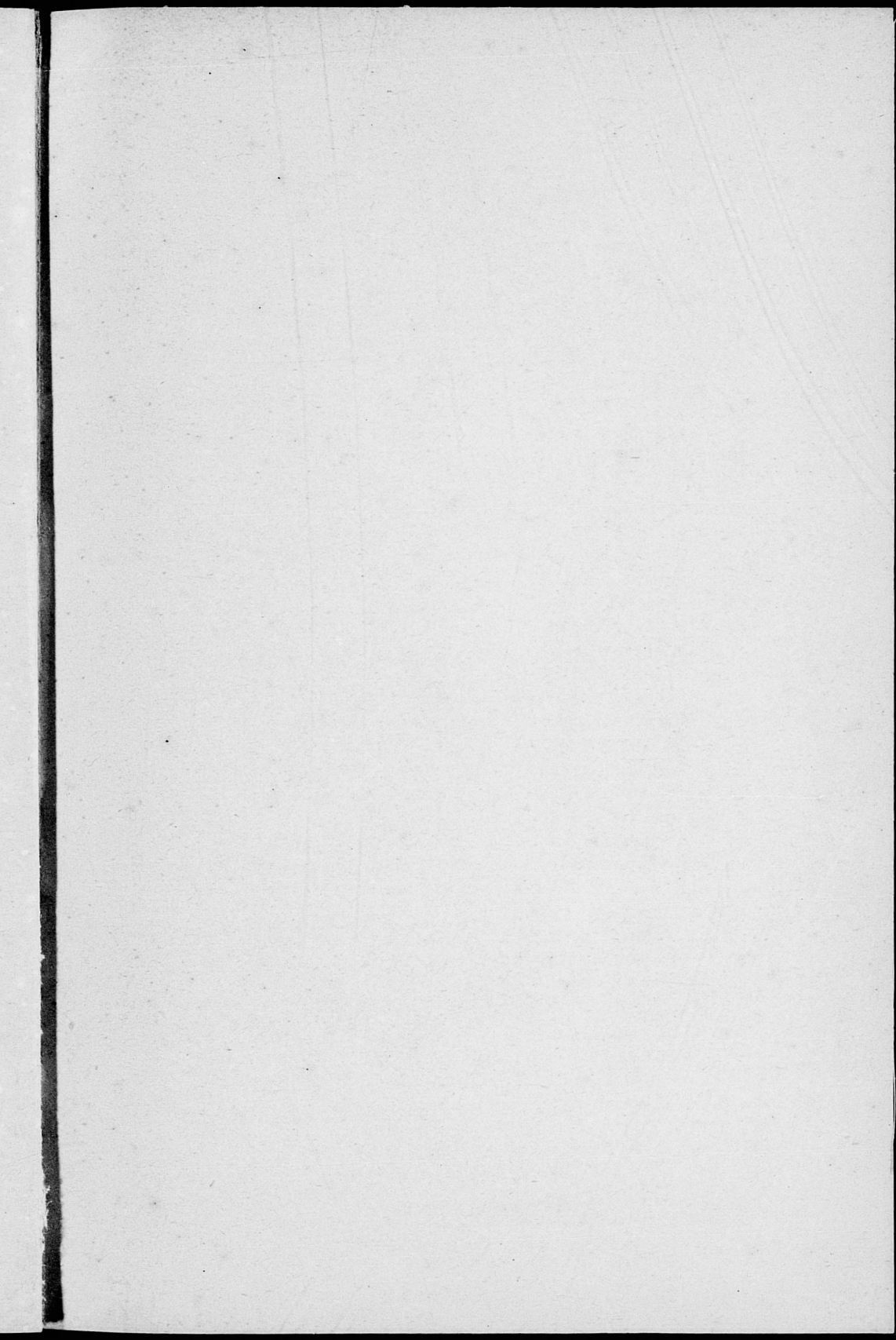
Maar behalve de pas genoemde voordeelen zijn nog andere verkregen! Het uitzenden van de vacantiëkoloniën der Orde is van buiten af wel opgemerkt; de geheele orde heeft door dit werk belangrijk aan algemeene achting gewonnen. De geheele pers heeft er welwillend notitie van genomen, en het mag niet onvermeld blijven, dat ook een Berlijnsche vrijmetselaarsloge van het eclectisch systeem met de meest welwillende bewoordingen een geldelijke bijdrage voor de vacantiëkolonie van dit jaar geschonken heeft. Dit punt verdient in hooge mate de aandacht. Maar nog veel meer vrucht zal deze

zaak de orde opleveren. Aanzienlijke burgers van de badplaats waarheen de kolonie werd gezonden en vermoedelijk opnieuw gezonden zal worden, zijn lid geworden om in hunne woonplaats eene loge te stichten. Daar het opperbestuur der Orde zeer veel sympathie voor dit voornemen koestert, zal de gedachte binnen korten tijd wel tot een daad worden. Zoo heeft door de vacantiëkolonie de idee der orde wortel geschoten in een deel van Duitschland, dat op een andere wijze wellicht nooit voor de orde zou gewonnen zijn. Niet „stilstand, maar vooruitgang” — hier wordt het woord tot daad.

Indien het nut van de vacantiëkolonie der Orde echter zoo in 't oog springt, dan komt het er op aan, in dezen geest niet alleen te Berlijn, neen, in alle steden, waar zich slechts loges bevinden, verder te arbeiden. In alle steden van eenigen omvang, moet evenals in Berlijn, welks inrichtingen de proef doorstaan hebben, een commissie worden gevormd voor een vacantiëkolonie. De commissiën van bestuur uit verschillende steden moeten zich tot een groot geheel, tot een centraalbestuur voor vacantiëkoloniën der orde vereenigen. Dat laat zich zonder moeite bewerkstelligen. Iedere loge kiest een commissie van bestuur of laten wij het comité noemen. Daar waar in ééne stad verscheidene loges zijn, vormen de afzonderlijke comités van die loges een grooter, gemeenschappelijk hoofdcomité. Al deze comités zamelen de gelden in voor de uitzending der kinderen en bepalen ieder jaar, uiterlijk in het begin van Juni, hoeveel kinderen aan de koloniën zullen deelnemen. Het centrale comité heeft alle draden in de hand en organiseert al naar gelang van het getal kinderen de verschillende koloniën, sool- staal en zeebadplaatsen en eenvoudige gezondheidsplaatsen. Gelukt het, op de aangeduide wijze het geheel te organiseeren — en het zal gelukken, dan zullen de vacantiëkoloniën een werkelijken arbeid der Orde uitmaken. De hieraan verbonden inspanning zal in iedere richting haar loon vinden. Daarom flink aan den arbeid!

Wie het godlijke wil en het hoogste des levens bereiken,
Schuwe geen arbeid en strijd, wage zich koen in den storm,
Slechts ongewone kracht mag streven naar 't buitengewone.

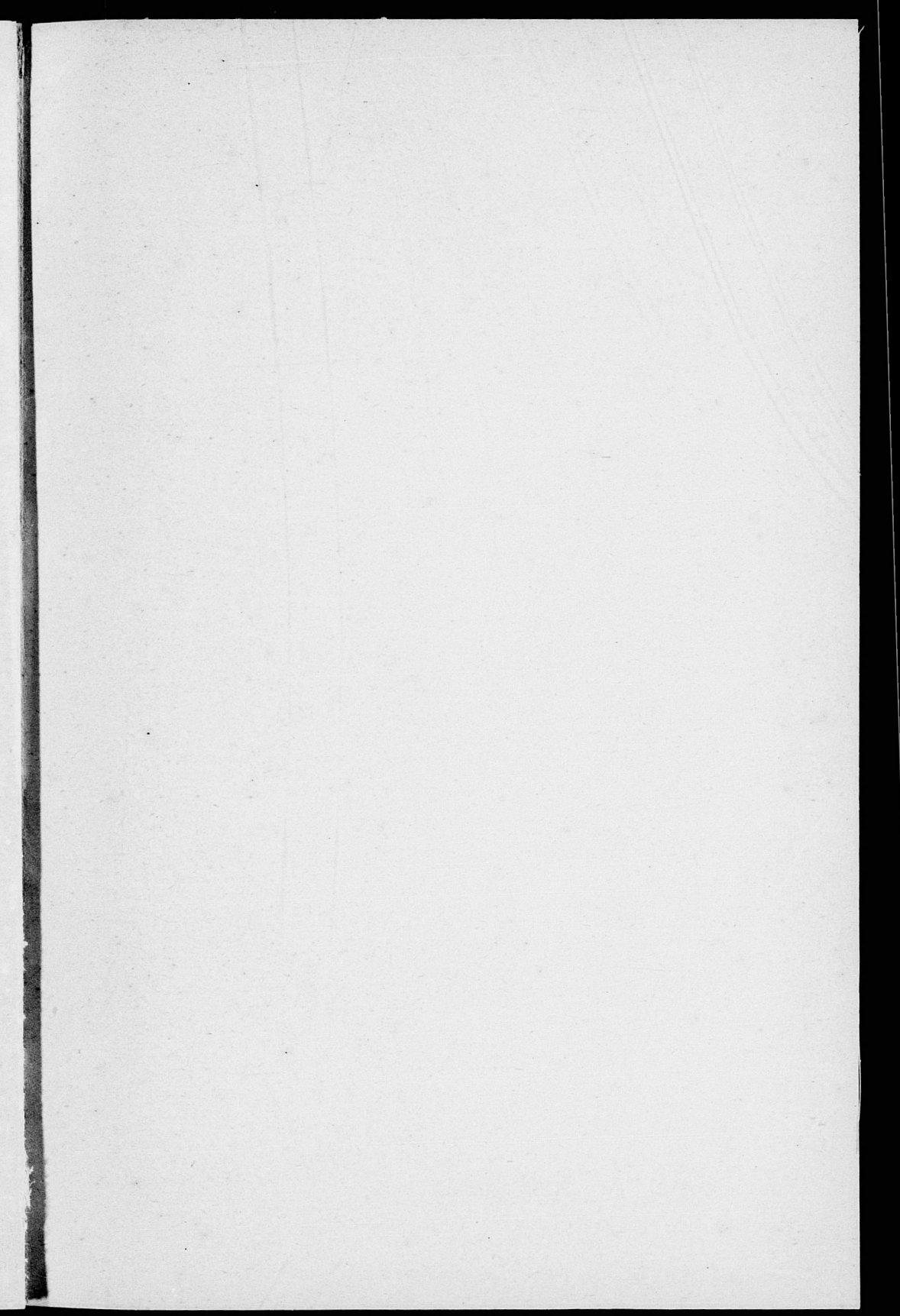

zaak de orde opleveren. Aanzienlijke burgers van de badplaats waarheen de kolonie werd gezonden en vermoedelijk opnieuw gezonden zal worden, zijn lid geworden om in hunne woonplaats eene loge te stichten. Daar het opperbestuur der Orde zeer veel sympathie voor dit voornemen koestert, zal de gedachte binnen korten tijd wel tot een daad worden. Zoo heeft door de vacantiëkolonie de idee der orde wortel geschoten in een deel van Duitschland, dat op een andere wijze wellicht nooit voor de orde zou gewonnen zijn. Niet „stilstand, maar vooruitgang” — hier wordt het woord tot daad.

Indien het nut van de vacantiëkolonie der Orde echter zoo in 't oog springt, dan komt het er op aan, in dezen geest niet alleen te Berlijn, neen, in alle steden, waar zich slechts loges bevinden, verder te arbeiden. In alle steden van eenigen omvang, moet evenals in Berlijn, welks inrichtingen de proef doorstaan hebben, een commissie worden gevormd voor een vacantiëkolonie. De commissiën van bestuur uit verschillende steden moeten zich tot een groot geheel, tot een centraalbestuur voor vacantiëkoloniën der orde vereenigen. Dat laat zich zonder moeite bewerkstelligen. Iedere loge kiest een commissie van bestuur of laten wij het comité noemen. Daar waar in ééne stad verscheidene loges zijn, vormen de afzonderlijke comités van die loges een grooter, gemeenschappelijk hoofdcomité. Al deze comités zamelen de gelden in voor de uitzending der kinderen en bepalen ieder jaar, uiterlijk in het begin van Juni, hoeveel kinderen aan de koloniën zullen deelnemen. Het centrale comité heeft alle draden in de hand en organiseert al naar gelang van het getal kinderen de verschillende koloniën, sool- staal en zeebadplaatsen en eenvoudige gezondheidsplaatsen. Gelukt het, op de aangeduide wijze het geheel te organiseren — en het zal gelukken, dan zullen de vacantiëkoloniën een werkelijken arbeid der Orde uitmaken. De hieraan verbonden inspanning zal in iedere richting haar loon vinden. Daarom flink aan den arbeid!

Wie het godlijke wil en het hoogste des levens bereiken,
Schuwe geen arbeid en strijd, wage zich koen in den storm,
Slechts ongewone kracht mag streven naar 't buitengewone.


~~~~~  
Handelsdrukkerij — F. H. VAN DUJL — Nieuwendijk 76, Amsterdam.  
~~~~~